

**RAPLA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2022. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1.	Põhilised tegevussuunad	4
2.	Juhtimine	5
2.1	Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	5
2.2	Eelarve	5
2.4	Personali koosseis, juhtimine ja areng	9
2.4.1	Ülevaade täienduskoolitusest	10
2.4.2	Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	11
2.4.3	Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	12
2.4.4	Erialahariduse omandamine	12
2.4.5	Töötajate tunnustamine	12
2.5	Raamatukogu haldusjuhtimine	13
2.5.1	Juurdepääs liikumispuudega inimesele	14
2.6	Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	15
3.	Kogud komplekteerimine ja töötlemine	16
3.1	komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)	17
3.1.1	Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)	17
3.1.2	Perioodika komplekteerimine	18
3.1.3	Auviste komplekteerimine	18
3.2	inventuurid, mahakandmised	18
4.	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	19
4.1	Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	19
4.2	Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte	19
3	RVL teenindus	21
4.4	Laste- ja noorteteenindus	22
4.4.1	Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	22
4.4.2	Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine	23
4.4.3	Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.	23
4.5	Erivajadustega sihtrühmade teenused	28
4.6	Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	29
4.6.1	kohalikul tasandil	29
4.6.2	riiklikul tasandil	31
4.6.3	rahvusvahelisel tasandil	32

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.	32
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	33
4.9 Andmebaasid	34
5. 2023. aasta tegevused	34
LISA 1. Personali koolitus	36
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	36
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	37
LISA 4. Laste ja noorteüritused	37
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine	40

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.2 1)	KOV-de arv maakonn as	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Rapla	33535	4	5	24	4	29

Üldkasutatavate raamatukogude arv: 01.01.2022 on Rapla maakonnas 4 omavalitsust ja 5 munitsipaalraamatukogu, mis on kantud Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikku registrisse: Rapla Keskraamatukogu, Kehtna raamatukogu, Kohila raamatukogu, Hageri külaraamatukogu ja Märjamaa Valla Keskraamatukogu, sh 24 haruraamatukogu ja 4 teeninduspunkti.

1. Põhilised tegevussuunad

2022. aastale jättis pitseri Ukrainas toimuv sõda, elektrienergia ja kaupade hinnatõus, sh raamatute ja perioodika kallinemine. Oli koroonapiirangutest taastumise aasta ja üle Eesti tähistati raamatukogude teema-aastat.

Seoses kujunenud poliitilise olukorraga hangiti Rapla maakonna raamatukogudesse võimalusel ukrainakeelseid raamatuid ja keeleõppematerjale, samuti pöörati tähelepanu kogude täiendamisele eesti autorite teoste venekeelsete eksemplaridega, et anda võimalus meie kultuuriga tutvumiseks.

Olulisemad tegevused-tähtsündmused:

- Raplamaa raamatukoguhoidjate I suveseminar
- Rapla Keskraamatukogu (edaspidi Rapla KRK) liitus MIRKO teenindusplatvormiga
- Märjamaa Valla Raamatukogu (edaspidi Märjamaa VRK) osales raamatukogupäevade avaürituse korraldamisel Märjamaal
- Märjamaa VRK võõrustas ERÜ Noorteklubi 2-päevast suveseminari. Tutvustati osalejatele Märjamaa VRK, valla raamatukoguvõrku ja selle toimimist
- Märjamaa VRK tähistas Harri Jõgisalu 100. sünniaastapäeva konverentsiga ja valmistas mahuka rändnäituse autori loomingust, mis on üles võetud fotodena Raplamaa Mälukeskuse kogus
- Kohilas toimus ürituste sari „Keskpäevatund paberivabrikuga“, mis tõi fookusesse kogukonnale olulise teema - Kohila paberivabriku mineviku, oleviku ja tuleviku
- Kehtna vallas tähistati raamatukogude teema-aastat videotuuriga läbi Kehtna valla raamatukogude
- Rapla KRK korraldas viiele töötajale õpirände Taani

- Koostati Rapla KRK arengukava 2023-2027
- Rapla KRKs avati uuteks teenusteks 2 päevakontorit ja laste mängutuba
- Raplamaa Mälukeskuse avamine Rapla KRKs

Raamatukogude aastat tähistati erinevate sündmuste, näituste, projektide ja kampaaniatega, et toetada oma tegevusega lugemis- ja kultuurihuvi säilimist. Populaarsemad olid näitus “Kogude pärlid”, pannkoogipäev, lugemistunnid, kirjanike tuur “Sõnaränd”, “Raamatukogud ratastel”, “Avasta Eesti raamatukogusid” jpt. Üheks eesmärgiks oli olla teema-aastal rohkem pildil.

Jätkus Rapla KRK peahoone renoveerimise kavandamine, alustati Kaiu raamatukogu ehitamist, mis jäi ehitaja pankroti tõttu vahepeal seisma, töid jätkati uue ehitajaga hilissügisel. Alustati Rapla Keskraamatukogu ajalooramatute koostamist.

2022. aastal kasutas raamatukogude teenuseid 12 043 inimest ehk 35,9% (2021. aastal 35%) Raplamaa elanikest, sellest Hageris 23%, Kohilas 30,8%, Kehtnas 30,6%, Märjamaal 38,4% ja Rapla vallas 40,4% elanikest.

Külastusi oli kokku 165 651, mis on 8% rohkem kui eelmisel aruandeaastal. Sellest 29% moodustavad laste raamatukogu külastused.

Raplamaa rahvaraamatukogudesse osteti 2022. aastal teavikuid 254 280 euro eest. Komplekteerimissumma oli 8 850 euro võrra suurem kui 2021. aastal. Teavikute ostmiseks kulutati 7,6 eurot ühe elaniku kohta.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Valdade raamatukogude võrgus ja struktuuris muutusi ei toimunud. Valdadesisesed raamatukoguvõrgud võimaldavad raamatukoguteenuse kättesaadavust kõigile valla elanikele. Koostöö raamatukogude vahel on hea, hästi toimib raamatukogudevaheline laenus (RVL).

Kehtna Raamatukogu direktor lahkus suvel ametist, koos sellega saabus vahepeal kaduma läinud töörahu ja lahenesid juba pikka aega õhus olnud pingelised inim- ja töösuhted. Uut juhti ei ole leitud ning Kehtna raamatukogu üks töötaja on ametis kui direktori kohusetäitja.

Raamatukogu nõukogud on Märjamaa VRK-l, kus nõukogu käis koos ühel korral aastas ja Rapla KRK-l, kus nõukogu käis koos 2 korda aastas. 2022. aastal kinnitati Rapla KRK nõukogu uus koosseis.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.21 €	Seisuga 31.12.22 €	Muutus %
Eelarve kokku	1364.191	1465.664	7,4%

sh keskraamatukogu	615.268	686.956	11,6%
Personalikulu	906.574	965.825	6,5%
sh keskraamatukogu	438.265	479.763	9,5%
Komplekteerimiskulu	253.735	254.280	0,2%
sh KOV-lt	178.404	190.281	6,7%
sh riigilt	74.661	63.999	-14,3%
sh keskraamatukogu	109.955	116.035	5,5%
sh KOV-lt	80.793	91.129	12,8%
sh riigilt	29.162	24.906	-14,6%
Infotehnoloogiakulu	41.379	34.092	-17,6%
sh keskraamatukogu	19.677	20.000	1,6%

Maakonna raamatukogude eelarve tulu oli kokku koos investeeringutega põhivarasse 1 516 153 € (2021. aastal oli 1 669 403 €), jooksev eelarve 1 465 664 €, mis oli 43,7 € elaniku kohta. Investeeringuid põhivarasse tehti Kohila raamatukogus 9126 € ja Rapla KRKs 41 363 € väärtuses. Kohilas hangiti raamatute laenutuskapp ja Raplas jätkus hoone rekonstrueerimine. Rapla KRK Kaiu haruraamatukogu ehitustööd ei kajastu raamatukogu eelarves. Riigi toetus maakonda oli 164 569 € ja omavalitsused panustasid 1 339 808 €.

Rapla KRK eelarve koos investeeringuga oli kokku 728 319 €, jooksev eelarve oli 686 956 €, mis oli 52,5 € elaniku kohta; omavalitsus panustas 595 170 €, riigi toetus oli 122 049 €. Riik toetas raamatukogude arendamise projekti 1800 €, maakondlikke ürituste projekte 5383 €. Muudest allikatest laekus eelarvesse 11 100 €, millest 1000 € oli Raplamaa Omavalitsuste Arengufondilt ja Erasmus+ projekti toetus 6100 €, mis laekus ettemaksuna aastal. Eelarves ei kajastu omavalitsuste ja Riigi Tugiteenuste rahastatud maakondlik projekti Raplamaa Mälukeskuse kulud summas 65 376 €.

Personalikulu tõus maakonnas oli 6,5% (aasta tagasi 2,1%). Rapla vallas 9,5%, Kehtna vallas 5%, Kohila vallas 10% ja Märjamaa valla raamatukogudes 3,18%. Märjamaa Valla Raamatukogu toob aruandes välja, et töötasu vähene tõus ei olnud kindlasti piisav kõrget inflatsiooni ja palkade üldist taset arvestades. Maakonna tasemel saab kokku võtta, et raamatukoguhoidja töötasu ei ole vaatamata palgatõusule konkurentsivõimeline.

Komplekteerimiseks eraldatud summa maakonnas suurenes 545 € võrra, võrdluseks aasta tagasi suurenes maakonnas komplekteerimissumma 15 008 € võrra. Riik eraldas raamatukogude aastal teavikutele eelmisest aastast 10 662 € vähem, kuid omavalitsused suurendasid teavikute eelarvet 11 877 € võrra, (aasta tagasi 11 896 € võrra).

Komplekteerimise summa kokku moodustas 17,3% jookseveelarvest, 2021. aastal oli see 18,6%. Kultuuriajakirjandust telliti kogudesse 1061 euro riigi toetuse eest ning ajakirjandusväljaannete tellimiseks kulus omavalitsuste raha 18 355 eurot.

Rapla KRK komplekteerimissumma moodustas jookseveelarvest 16,9%, 2021. aastal oli see 18% ja 2020. aastal 16,7%. Riik eraldas 24 906 €, mis oli 4256 € vähem kui aasta tagasi. Omavalitsus eraldas 91 129 €, mis oli eelmise aastaga võrreldes suurem 10 336 € ehk 12,8%. 2022. aastal eraldati riigilt elaniku kohta 1,9 € ja omavalitsuselt 5,7 €. Komplekteerimissumma suurenes võrreldes eelmise aastaga 5,5%

Märjamaa Valla Raamatukogu komplekteerimiskulud moodustasid raamatukogu eelarvest 20,3%. 2022. aastal eraldati riigilt elaniku kohta 1,9 € ja omavalitsuselt 6,8 € (2021. aastal riigilt 2,24 € ja omavalitsuselt 6,75 €).

Kohila raamatukogu toob aruandes välja, et komplekteerimiskulud vähenesid 7,7%, seejuures riigi komplekteerimiskulu vähenes märgatavalt – 13%.

Komplekteerimiskulud elaniku kohta olid kõrgemad Raplas – 8,9 € ja Märjamaal – 8,7 €. Maakonna keskmine komplekteerimiskulu oli 7,6 € elaniku kohta.

Investeeringud infotehnoloogiasse vähenesid enim Märjamaa vallas – 4172 € võrra ja Kohila vallas – 1991 € võrra. Infotehnoloogia kuludes kajastuvad 2022. aastal põhiliselt taristu püsikulud, uut riistvara soetati vaid minimaalselt Rapla vallas.

Omatulu teenisid Kohila Raamatukogu 4026 €, Märjamaa Valla Raamatukogu 2750 € ja Rapla Keskraamatukogu 4000 €.

Kohila Raamatukogu võtab eelmise aasta eelarve koostamise kokku järgnevalt: eelarvet planeerides ei olnud teada, et tulemas on raamatukogude teema-aasta, seetõttu jääd i ürituste eelarvet planeerides hiljaks.

Maakonna raamatukogude eelarved suurenesid seoses püsikulude tõusuga - elektrienergia ja kütte kallinemisega.

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Omavalitsuste „Huvihariduse ja huvitegevuse teenuse pakkuja toetus“. Lugemishuvi arendamine ja huvitegevuse toetamine Märjamaa vallas	01.01-31.12.2022	2750 €	2750 €
Huvihariduse lisarahastus „Muinasjutu-kunstituba huviring“ ja „Suvelugemine“. Haridusministeerium	01.01.-31.12.2022	3077 €	3077 €
„Keskpäevatund paberivabrikuga“. Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	01.03.-12.06.2022	350 €	494 €
Projekt „Luulelõunate korraldamine Rapla Keskraamatukogus“. Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	Juuni - september 2022	300 €	830 €

Projekt "Rapla maakonna raamatukogude suvepäevad". SA Raplamaa Omavalitsuste Arengufond	August - oktoober 2022	1000 €	5120 €
Projekt "Turundus raamatukoguaastal". Raamatukogude arendamine, Kultuuriministeerium. Raamatukogu suvepäevade projekti raames	August - oktoober 2022	1800 €	1800 €/5120 €
Projekt "Raplamaa raamatukogude ühistegevused raamatukogude aastal". Regionaalse kultuuritegevuse toetamine 2022. a I voor, Kultuuriministeerium	Märts - detsember 2022	2382,73 €	6040 €
Projekt "Rapla maakonna raamatukogude suvepäevad. Sten-Olle Moldau esinemistasu". Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	August - oktoober 2022	200 €	300€/5120 €
Projekt "Rapla maakonna rahvaraamatukogudes toimunud "Suvelugemine 2022" preemiareisi korraldamine lugejatele". Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp	September - oktoober 2022	2500 €	5940 €
Erasmus+ projekt "Raamatukogutöötajate pädevuse suurendamine täiskasvanuhariduse valdkonnas"	Detsember 2019 - jaanuar 2023	7625 €	7625 €

Erinevad toetusprogrammid on vajalikud, kuna raamatukogude eelarved ei ole piisavad, et korraldada erinevaid kultuuriüritusi. Koolitustel osalemine tõstab raamatukogutöötaja erialast pädevust ning avardeb silmaringi. Olulised on projektitoetused laste lugemisharjumust arendavate lugemisprogrammide korraldamiseks jne. Paljude noorte seas on muutunud osalemine erinevates lugemisprogrammides juba harjumuspäraseks ja oluliseks osaks raamatukogu tegevustes.

Rapla, Märjamaa, Kohila ja Kehtna parimatele suvelugejatele korraldati 4 reisi Estonia teatrisse, kus toimus maja ekskursioon ja töötuba "Kuidas mõista balletti?". Projekti maksumus kokku oli 5940 €, millest Rapla Keskraamatukogu eelarvest rahastati 641 €, maakonna teiste valdade eelarvetest kokku 1563 €.

Raamatukogude teema-aasta puhul korraldati esmakordselt Rapla maakonna raamatukogude suvepäevad, millele saadi toetust Kultuuriministeeriumist, Raplamaa Omavalitsuste Arengufondist ja Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt. Kultuuriministeeriumi projekti "Raamatukogude arendamine" toel rahastati Marketing Instituudi koolitus "Turundus raamatukoguaastal". Koolitusel analüüsiti oma tegevust ja õpiti püstitama turunduslikke eesmärgi; kinnistus teadmine, et sotsiaalmeedia on kiire ja praktiline vahend raamatukogu teenuste pakkumisel, tõhus ja vahetu kontakt kogukonnaga.

Kultuuriministeeriumi rahastatud projekti "Regionaalse kultuuritegevuse toetamine" abil korraldati Raamatukogude aasta raames 2 bussiekskursiooni: "Kirjanduslik Raplamaa I" ja "Kirjanduslik Raplamaa II" ning külastus trüki- ja paberikunstikeskusesse (TYPA) Tartus.

Kohila raamatukogule saadud huvihariduse lisarahastuse toetuse abil tegutseb raamatukogus viiendat aastat algklassiõpilaste huviring – muinasjutu-kunstituba. Huviring pakub peale koolitunde lastele tegevust. Lapsed saavad juhendaja eestvedamisel tutvuda eesti ja maailma lastekirjandusega ning tegeleda kunstiga. Huvi selle vastu on kasvav, nii tegutsetakse iganädalases ringitöös kahes vanusegrupis.

Huvihariduse toetusest rahastatakse veel suvelugemise programmi, mis on suunatud 1.-9. klassi õpilastele. Huvihariduse toetuse abil saadi pakkuda lastele raamatukogus mitmekülgset ja eakohast tegevust.

Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt saadi toetus kogukonnaürituste sarja „Keskpäevatund paberivabrikuga“ korraldamiseks.

Märjamaa valla huvihariduse ja huvitegevuse toetusega viidi läbi laste- ja noorte lugemisprogrammid „Loeme koos“ ja „Suvelugemise bingo“. Toetusest moodustasid 1754 eurot huvitegevuse korraldamise, läbiviimise ja vahendite kulud, 240 eurot transpordikulu, 756 inventari soetamise kulu (projektor). Programmides osales kokku 83 last.

Raplas korraldati luulelõunaid kolm, projektitoetus saadi ühe luulelõuna läbiviimiseks. 2022. aastal viidi ellu 2019. aastal alustatud Erasmus+ projekt “Raamatukogutöötajate pädevuse suurendamine täiskasvanuhariduse valdkonnas”. Projekti raames külastasid 5 töötajat Taani Aarhusi raamatukogusid. Projekt kiideti heaks 2019. aastal ja esimene rahastus 80% toetusest 6100 eurot laekus 2019. aastal ettemaksuna, mida sai kasutada 2022. aastal. 20% toetusest 1525 eurot laekub 2023. aastal.

Kehtna ja **Hageri** raamatukogud toetusprogrammidele taotlusi ei esitanud.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Koosseisudes suuri muutusi maakonna raamatukogudes ei olnud.

Kehtna Raamatukogust lahkus augustis töölt direktor, tema ülesandeid täidab kohusetäitjana Kehtna raamatukoguhoidja. Kahel korral Kehtna Vallavalitsuse poolt välja kuulutatud konkursiga ei suudetud uut juhti leida. Põhjus võib olla üpris ühene – ei pakutud konkurentsivõimelist töötasu vastutaval ametikohal töötamiseks, mis omakorda mõjub halvasti raamatukoguhoidja mainele.

Märjamaa VRK koosseisus toimus muudatus, omal soovil lahkus töölt üks 0,75 koormusega raamatukoguhoidja ja tööle asus uus raamatukoguhoidja sama koormusega.

Kohila raamatukogus asus tööle veebruarist vabale 0,8 ametikohale raamatukoguhoidja. 12 aastat raamatukogus töötanud majandusjuhataja soovis jätkata koristajana. Alates 1. augustist muudeti 0,8 ametikohta 1,0 majandusjuhataja-raamatukoguhoidja töökohaks.

Rapla Keskraamatukogu pearaamatukoguhoidja ametikoha tööülesanded olid üle poole aasta jagatud mitme raamatukoguhoidja vahel. Märtsis alustas Rapla KRK raamatukoguhoidja tööd 1,0 ametikohaga pearaamatukoguhoidjana. Novembris lahkus töölt 0,5 koormusega töötanud ja kutset omanud raamatukoguhoidja lastetöö alal ja tööle tuli uus töötaja 1,0 ametikohaga (mõned kuud oli 0,5 raamatukoguhoidja ametikoormust täitmata). Raamatukoguhoidja kutset omavate töötajate arv Raplas oli 8, mis jäi eelmise aastaga võrreldes ühe võrra väiksemaks. Aasta jooksul vahetusid töötajad 1,0 koormusega

kultuurikorralduse spetsialisti, 0,5 koormusega IT-konsultandi ja 0,6 koormusega majahoidja ametikohal. Raamatukogu korraldas personaliotsingu Raplamaa Mälukeskuse töötajale. Valimiskomisjonis olid vallavalitsuste esindajad, Creativity Lab OÜ esindaja, raamatukogu direktor.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lisa 1

Rapla maakonna raamatukogutöötajad osalesid kokku 30 koolitusel, kokku 958 ak tundi. Koolitustest võttis osa 43 raamatukogutöötajat.

Osaleti nii koolitustel kui ka teabepäevadel: Eesti Lastekirjanduse Keskuse lasteraamatukoguhoidjate õpipäev „Varesele valu, harakale haigus – kas sõnal on väge?“ ja „Laps kirjanduses 10. Noorus on ilus aeg!?“; Eesti Rahvakultuuri Keskuse inspiratsioonikoolitus „Raamatukogu kui pärimuspesa“ veebikoolitus; Tallinna Ülikooli 3-päevane veebikoolitus „Digimenter kogukonnas“; Eesti Rahvusraamatukogu raamatukoguhoidja kutsekoolituse I moodul „Arendustegevus“; Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudi ja raamatukogu korraldatud seminar "Raamatukogude roll ohutuma küberruumi loomisel".

Osaleti esma- ja kriisiabi ning tööõiguste teemasid käsitletataval koolitustel, aga ka Eesti Keele Instituudi koolitusel „Eesti perekonnanime ajalugu“ ning Rahvusarhiivi uurijatunnis „Perekonnavaloo allikad“.

ERÜ korraldatud arendusprogrammi „21. sajandi raamatukogu“ koolitustel osales 3 inimest Rapla Keskraamatukogust, 1 Kohila raamatukogust.

Osaleti raamatukogupäevade avaüritusel „Kohtume raamatukogus“ Märjamaa Rahvamajas.

Kehtna raamatukogu 2 töötajat läbisid õpingud Eesti Rahvusraamatukogu poolt korraldataval raamatukoguhoidja kutsekoolitusel. Kaks raamatukoguhoidjat osalesid Tallinna Keskraamatukogu poolt korraldatud raamatukogutöötajate õppepraktikal 05.09-09.09 Tallinnas. Üks mõlemal koolitusel osalejatest lahkus peatselt töölt.

Üks Hageri raamatukogu ning Kohila raamatukogu kõik töötajad osalesid Kohila valla rahvaraamatukogude õppereisil Eesti Vabaõhumuuseumisse (kokku 9 töötajat). Õppereisil Eesti Vabaõhumuuseumisse sai osalejatelt hea tagasiside. Saadi ülevaade muuseumi ekspositsioonist, erilise tähelepanu all oli vabaõhumuuseumi 2021. aasta parima püsinäituse tiitliga pärjatud näitus „Kolhoosi korterelamu“. Giid Mare Ross rääkis kaasahaaravaid lugusid, nostalgiat ja äratundmist vanemast ja uuemast ajast jagus kõigile. Kohila valla haridusseminaril Kohila gümnaasiumis osales 1 töötaja.

Rapla Keskraamatukogu 5 töötajat osalesid 25.-29. aprillil Erasmus+ projekti raames Taani õppereisil, 3 inimest osales keskkogust, 2 töötajat haruraamatukogudest. Toimus Aarhuse raamatukogu Dokk1 tutvustus koos tööloikude presentatsioonidega ning haruraamatukogude (Viby ja Gellerup) tööga tutvumine. Osaleti disainmõtlemise treening-koolitusel, mis andis võimaluse arendada oma loovust probleemide lahendamisel. Õppevisiidi jooksul saadi ülevaade Aarhuse raamatukogu tegevusest täiskasvanuhariduse valdkonnas, avastati uusi e-õppe võimalusi ja IT-lahendusi raamatukogus, saadi juurde kogemusi täiskasvanud õppijate

juhendamisel ja nende julgustamisel aktiivsemalt väljendada oma õpivajadusi. Projekt parandas kindlasti ka osalevate raamatukogutöötajate keeleoskust, julgust suhelda inglise keeles, enesehinnangut ja esinemisoskust. Projekt kiideti heaks 2019. aastal ja esimene rahastus 80% toetusest 6100 eurot laekus 2019. aastal ettemaksuna, mida sai kasutada 2022. aastal. 20% toetusest 1525 eurot laekub 2023. aastal. Üks töötaja osales Tallinna Keskraamatukogu korraldatud koolitusel „AK: Aktuaalne Kultuuris“.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
01.02.22	Kirjanduslik õpiring, ülevaade tekstilistest aruannetest.	Rapla KRK töötajad	3	22/4	
23.03.22	Raamatukogude aasta projektid, komplekteerimisest; Ukraina kriisist	Rapla KRK töötajad Jüri Morozov	3	24/4	
20.04.22	Varraku uued raamatud; Taani kirjanduse õpiring (Veebikoolitus)	Krista Kaer Rapla KRK töötajad	3	23/4	
20.05.22	Õppereis: Kännukuke raamatukogu innovatsioonilabor; Laulasmaa haruraamatukogu	Liine Toomse Marika Orgma	3	28/4	
26.08.22	Raamatukogude turundus	Katrin Maack	8	38/4	
28.09.22	Kirjanduse tutvustamine; Harri Jõgisalu 100, Taani õppereisi kokkuvõte	Tauno Vahter Rapla KRK töötajad	3	35/4	
2.11.22	Raplamaa Rahvarõiva nõuandekoja tegemised; kirjanduslik õpiring; Raplamaa Mälu keskuse tegevus	Anne Ummalas Rapla KRK töötajad Jaana Tõnisson	4	28/4	
14.12.22	Raamatukogude arengust, aastaaruannete koostamisest, raamatukogude aasta lõpetamine	Rapla KRK töötajad	2	30/4	

Maakonna raamatukogudele on loodud eraldi veebileht, kus jagatakse infot koolituste, statistika, aruandluse kohta. Üleval on raamatute tellimisnimekirjad, komplekteerimisega

seonduv ja palju muud teavet. Aasta alguses pannakse kokku täiendkoolituste kava ja vastav info avaldatakse samuti Rapla maakonna raamatukogude infolehes.

Maakonnaraamatukogu korraldas 8 seminari, millest võttis osa kokku 218 inimest 4 vallast. Üks seminar toimus veebis, üks Märjamaa VRK-s ning viidi läbi 1 õppesõit.

Käsitleti vajalikke raamatukogutööga seotud teemasid: kirjandus, rahvakultuur, raamatukogunduse info (komplekteerimine ja statistika). Kuna loodud Raplamaa Mälukeskus hakkab tegema tihedat koostööd maakonna raamatukogudega, oli väga oluline tutvuda mälukesekuse tööga. Huvitavaks kujunes õppekäik Kännukuke raamatukogu innovatsioonilaborisse, kus sai tutvuda põnevate tehnoloogiatega.

Turundusalane koolitus raamatukoguhoidjatele korraldati augustis maakonna suvelaagris, kus osales 38 raamatukoguhoidjat. Koolituse viis läbi Marketingi Instituudi õppejõud Katrin Maack, kes andis ülevaate turunduse olemusest ja sellest, mis on strateegiline turundus ja taktikaline turundus. Räägiti, kuidas ja milliste vahenditega raamatukogu turundada, analüüsiti oma tegevust ja õpiti püstitama eesmärgid.

Maakondlikud täienduskoolitused rahastatakse Rapla Keskraamatukogu ja maakonna raamatukogude vahel sõlmitud hankelepingute ning projektitoetuste alusel.

Valgu raamatukoguhoidja: „Seminariid olid asjakohased, harivad ja sisukad ning andsid teadmisi, mida raamatukogu igapäevatoos edukalt rakendada. Lisaks teadmiste ja uute ideede saamisele on väga vajalik ka koolituspäevadel kolleegidega kokkusaamine, suhtlemine ja kogemuste vahetamine. On väga oluline, et kutsutakse lektoreid ja koolitajaid ka väljastpoolt“.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Raamatukogutöötajate avalikud esinemised olid seotud erialatööga, raamatukogu- ja kodulooliste teemadega, esineti avalikel üritustel, raadios ja televisioonis, samuti tutvustati külustusgruppidele raamatukogusid ning osaleti erinevate lugemisprogrammide korraldamisel ja läbiviimisel.

Vt. LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Kaks Kehtna raamatukogu töötajat lõpetasid Eesti Rahvusraamatukogu poolt korraldatava raamatukoguhoidja kutsekoolituse.

Kuimetsa raamatukoguhoidja õpib hetkel Tallinna Ülikooli Digitehnoloogiade Instituudi infoteaduste magistriõppes. Pearaamatukoguhoidja oli detsembris tema praktika juhendajaks.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Kehtna Vallavalitsus andis Kehtna Raamatukogu kollektiivile tänukirja eduka raamatukogude aasta ürituste korraldamise ja läbiviimise eest.

Märjamaa Valla tänukaardiga tunnustati kauaaegse kohusetundliku töö eest raamatukogus raamatukoguhoidjaid Mare Ülemaanted ja Ivi Haaki. Märjamaa Valla tänukirja pälvisid

Valgu haruraamatukogu raamatukoguhoidja Ülle Ämarik ja Märjamaa VRK direktor Ede Talistu.

Maakonna raamatukoguhoidjate suveseminaril tunnustas Rapla KRK seoses raamatukogude aasta tähistamisega kõiki raamatukogutöötajaid nende panuse eest raamatukogundusse, keda pikema ja keda lühema töötamise aja eest.

Rapla KRK lasteraamatukoguhoidja Kristel Murel sai töölt lahkudes Rapla Keskraamatukogu tänukirja.

Katrin Grichinile omistati ETKA Andras tänukiri.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu teenetepreemia pälvis Rapla KRK endine töötaja Katrin Niklus, kes ligi neljakümne Rapla Keskraamatukogus töötatud aasta jooksul on aktiivselt ja edumeelselt arendanud raamatukogundust nii oma maakonnas kui ka üleriigiliselt.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

LISA 3

Kehtna vald. 2022. aastal Kehtna valla raamatukogudes suuremahulisi remonditöid ei teostatud. Kõikide kogude ruumid on avarad ja valgusküllased ning varustatud raamatukogule vajaliku mööbli ja tehnikaga. Juurdepääs raamatukogudele on rahuldav, kuid mitmes raamatukogus puudub ligipääs liikumispuudega lugejatele, samas on olemas parkimisvõimalused autodele. Järvakandi haruraamatukogus muudeti ruumide otstarvet – lugemissaal asub nüüd näitusesaalis, kuhu paigaldati valgustusega näitusesiinid. Valtu haruraamatukogus paigaldati õhksoojuspump.

Kohila Vald. Kohila raamatukogu hoones lõpetati LED valgustitele ülemineku ehitustööd. Teostati elektri- ja ehitustööd seoses raamatukogu õuealale laenutuskapi paigaldamisega. Suvel viidi läbi iga-aastane puitpõrandate hooldus. Kokku teostati remonttöid 15 682 € eest. Raamatukogu hoone vajab järgnevatel aastatel fassaadi parandustöid ja katuse pesu ning välja tuleb vahetada II korruse ventilatsiooniseade. Siseruumides tuleb jälgida, et vihmavesi ei tekitaks ruumidele kahjustusi (varasematel aastatel on seda juhtunud), seintelt ei kooruks krohvi ja teostada tuleb väiksemaid parandustöid. Raamatukogu ventilatsiooniseadmed seadistati ökonoomsemale režiimile (tulenevalt elektri hinnatõusust).

Hageri raamatukogu asub Hageri rahvamajas, juurdepääs on hea, kuid talveperioodil on külm. Ühes ruumis tehti remont, sest seina sees lekkinud veetoru oli põrandat kahjustanud. Kahe kuu jooksul oli raamatukogu töö häiritud. Alates novembrist oli võimalus tavapäraselt tööd jätkata.

Märjamaa vald. Märjamaa valla raamatukogud asuvad piirkondlikes keskustes, v.a Laukna ja Haimre, mis jäävad paari kilomeetri kaugusele keskusest. Haruraamatukogude halduskulused jagatakse teiste hoones asuvate Märjamaa valla hallatavate asutustega. Raamatukogu eelarvest tasutakse üldjuhul side- ja infotehnoloogiakulud. Kinnistute, hoonete ja ruumide halduskulud moodustasid 2022. aastal raamatukogu majandamiskuludest 27%. Vajalikke remonttöid ei olnud võimalik teostada suurte üldiste majandamiskulude tõusu tõttu aasta jooksul, mida ei olnud võimalik ette planeerida 2022. aasta eelarve koostamise ajal.

Seega jäi püsima väikeremondi vajadus Sipa, Laukna, Teenuse, Varbola ja Vana-Vigala haruraamatukogudes.

Märjamaa Valla investeeringute kava kohaselt on 2023. aastaks planeeritud Märjamaa raamatukogu fassaadi rekonstrueerimine. Täiendavate investeeringute vajaduste loetelus on Kivi-Vigala ja Valgu haruraamatukogude katuse rekonstrueerimine 2022+ ja Teenuse mõisa küttesüsteemi uuendamine 2022+ aastal. Probleemne on Kivi-Vigala haruraamatukogu mõnede ruumide ventilatsioon. Ühtegi antud töödest ei olnud võimalik teostada 2022. aastal.

Lisaks fassaadi remondile vajab Märjamaa raamatukogu akende vahetust või remonti ning keldriruumide ventileerimisprobleemi lahendamist. Olenemata keldriruumide probleemidest, kinnitati Märjamaa valla kriisikomisjoni ja päästeameti otsusel raamatukoguhoone kelder avalikuks varjumiskohaks Märjamaa alevis, vastav märgistus on kinnitatud hoonele.

Rapla vald. Rapla valla raamatukogud asuvad peamiselt piirkondlikes keskustes. Hagudi ja Kodila raamatukogudesse on pikad ümbersõidud, mis teevad raamatukogu külastamise ebamugavaks.

Rapla Keskraamatukogus lõpetati 2022. aastal katuse ja akende vahetus, mis esialgsete plaanide kohaselt pidi lõppema 2021. aasta detsembris. Vaegtööde lõpetamine jäi juulisse. Sügisel kuulutati välja projekteerimishange hoone rekonstrueerimiseks. Esimesed projekteerimishankest lähtuvad remonttööd peaks algama 2023. aastal.

Välja renditi kaks väikest ruumi ja päevakontoriks kujundati kaks ruumi. Vallavalitsus rentis kuni kolmeks aastaks välja maja ühel tiival asuvad ruumid lastehoiule. Peale katuse ja akende vahetust telliti ventilatsioonisüsteemi puhastus, kuigi ventilatsioonisüsteemi ei saa talvel ega suvel kasutada - ruumid jahtuvad maha või kuumenevad üle.

2023. aasta detsembriks on vaja raamatukogu hoone pööningule paigaldada täiendav ATS tulekahjusignalsatsioonisüsteem, kuna pööning on kõrgem kui 1,5 meetrit. Vaja on tellida elektripaigaldise audit, saadi kokkulepe, et töö jääb aasta lõppu pärast planeeritavat remonti.

Kaiu raamatukogu ehitus suvel peatus ja jätkus uue ehitaja leidmisega talvel.

Renditi paberkonteiner vananenud raamatute ja perioodika utiliseerimiseks.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

2022. aasta jooksul juurdepääsu tingimused liikumispuudega inimestele ei muutunud.

Tabel 5

Juurdepääs võimalik	13 raamatukogus
Juurdepääs võimalik osaliselt	4 raamatukogus
Juurdepääs puudub	13 raamatukogus

Hageri raamatukogusse on liikumispuudega inimesel võimalik pääseda rahvamaja poolelt.

Kohila raamatukogu peaukse ees on kõrge lävepakk, mis võib valmistada liikumispuudega külastajale sisenemisel raskusi. Ratastooliga pääseb raamatukokku kõrvaluksest. Ratastooliga sisenemise soovist tuleb eelnevalt raamatukogutöötajat teavitada. II korruse lugemissaali saab sõita trepilifti abil. Inva WC asub 1. korrusel. Parklas on olemas puudega inimese sõiduki parkimiskoht. Vastav info on üleval raamatukogu koduleheküljel.

Rapla vallas on liikumispuudega inimestele tagatud täielik või osaline juurdepääs valla seitsmes raamatukogus. Rapla Keskraamatukogus on võimalik abistajaga pääseda I korrusele, II korrusele pääs puudub. 2023. aastaks on planeeritud raamatukogu hoone peasissepääsu rekonstrueerimine ja lifti paigaldamine.

Ratastooliga ei pääse raamatukokku Hagudis, Kaius, Kuimetsas, Purkus ja Raikkülas. Purkus ja Kuimetsas asuvad raamatukogud teisel korrusel, mille tõttu on raamatukogu külastamine raskendatud isegi vähese liikumispuudega inimesele. Sel põhjusel vajavad mõned lugejad koduteenindust. Kaius saab tagatud juurdepääs uue hoone valmimisega.

Märjamaa vallas Vana-Vigala haruraamatukogus on kõrvalise abi olemasolul võimalik liikumispuudega inimesel raamatukogu ruumidesse siseneda. Teenuse, Sipa ja Valgu haruraamatukogud asuvad teisel korrusel, mis on eriti raskendavaks asjaoluks liikumispuudega inimestel raamatukogu külastamiseks.

Kehtna vallas on liikumispuudega inimestel juurdepääs Kehtna raamatukogul, Keava välisteeninduspunktil, Eidapere ja Lelle haruraamatukogudel. Valtu, Ingliste ja Järvakandi haruraamatukogudes liikumispuudega inimestele ligipääs puudub. Järvakandi haruraamatukogu vajab lifti, mis parandaks liikumispuudega ja eakate inimeste juurdepääsu kolmandal korrusel asuvale raamatukogule. Murekoht on Valtu haruraamatukogu asukoht endise kolhoosihoone teisel korrusel, ruumid on sügistalvisel perioodil rõksed ja külmad ning vajavad remonti. Leevendust külmale tõi aasta lõpus paigaldatud õhksoojuspump. Kehtna Vallavalitsus on probleemist teadlik ja tõenäoliselt alustatakse 2024. aastal raamatukogu uute ruumide ehitusega.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2022. aastal oli maakonnas 130 arvutitöökohta, millest lugejate kasutuses 64 arvutit. Kõigis raamatukogudes toimib vaba juurdepääsuga WiFi leviala. Mõned raamatukogud hindavad internetikiiruse ja Wifi levi heaks, teistel on sellega probleeme.

Rikswebi arendaja muutis möödunud aastal e-kataloogi vaatamise tahvelarvutis ja mobiilis mugavamaks, mis on head tagasisidet saanud.

Märjamaa vald. Infotehnoloogia kulud moodustasid majanduskulude eelarves 4,6%, mis on vähem kui eelneval aastal ja seotud arvutite renditasu lõppjäägi välja maksmisega 2021. aastal. Märjamaa Valla Raamatukogul on kokku 43 arvutitöökohta, millest kasutajate kasutuses on 25 ja töötajate arvuteid 18. Interneti alla- ja üleslaadimiskiirused on üldjuhul kasutajaid rahuldavad, kuid vajaksid siiski mõnes haruraamatukogus tõstmist. Märjamaa raamatukogus uuendati videovalve riist- ja tarkvara. Märjamaa Valla Raamatukogu IT-tehniliseks toeks on määratud valla IT-spetsialist, kes haldab kõiki allasutusi ja seega on infotehnoloogiliste probleemide lahendamisel raamatukogudes tihti väga pikk ooteaeg, mis on raamatukogude tööd takistav asjaolu probleemide korral.

Kohila vald. Laste avaliku internetipunkti arvutites seadistati printimise ja digiallkirjastamise võimalus ning tasuta kontoritarkvara. Üks vähese kasutusega kasutajate arvuti seadistati raamatukogutöötaja sisetööarvutiks. Raamatukogus on nüüd külastajate kasutada kolm lauaarvutit. IT-taseme vastavus kasutajate vajadustele on mõnes aspektis hea, mõnes rahuldav. Raamatukogu arvutid on 5-7 aastat vanad. Uuendatud on teenindusega

tegelevate töötajate arvutid laenutusosakonnas ja lugemissaalis. Tööalased dokumendid on salvestatud välisele kettaseadmele. Raamatukogu kasutab võrguprinterina viis aastat vana UTAX 2506ci, mis on katnud senise vajaduse. Järgnevatel aastatel on vaja uuendada 7-aastased vanad arvutid ja soetada uus võrguprinter.

Hageri raamatukogus on internetiühendus ja -kiirus hea. 2022. aastal osteti juurde sülearvuti. Lugejatele mõeldud arvutit ruumipuudusel ei ole.

Valla allasutuste arvutivõrku haldab Tieto. Esilekerkivad probleemid lahendatakse kaughalduse teel (tarkavara uuendamine, printimise seadistamine), vahel harva tullakse kohapeale (uute arvutite paigaldus). Internetti pakub Riigi Infosüsteemide Amet, mille ühendusega on viimasel ajal olnud probleeme.

Kehtna vald. Kasutajate arvutid saadi Kehtna Kutsehariduskeskusest annetuseks. Infotehnoloogia- ja kommunikatsioonivaldkonna tarkvara vastab raamatukogu kasutaja vajadusele, kuid tuleks arendada kaasaegsemaks.

Rapla vald. Raamatukogus kasutusel olev riistvara pole päris uus, kuid vastab tänapäeva nõuetele. Riistvara osteti raamatukogu juures projektipõhiselt tegutsevale Raplamaa Mälukeskusele, suurendati serveri mahtu ja ehitati välja osaline majasisene kaablivõrk. Töö alustamiseks on tehniline baas loodud. Koduloolist materjali hakati koguma mälukeskuse digikogusse, kuid raamatukogus eelnevalt kogutud kodulooline materjal digikogusse veel sisestatud pole, sinna kogutakse esialgu uus hävimisohus olev materjal. Mälukeskuse infotehnoloogia kulud ei kajastu raamatukogu eelarves.

Telia IT-tugi on enamasti telefonikõne kaugusel, Raplas tullakse tihti ka kohapeale. Jätkuvalt osteti IT-vahendeid, tegeleti arvutipargi parendamisega, päevakontori ruumidesse paigaldati arvutid. Renoveerida on vaja peahoones sisene internetivõrk.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

2022. aastal jätkus trükiste hinnatõus. Kirjastajad toovad välja nii trükikulude tõusu kui ka kaupluste juurdehindluse suurenemise.

<https://www.err.ee/1608680131/juba-praegu-krobedad-raamatuhinnad-voivad-veel-kerkida>. Eesti Kirjastuste Liidu juht Kaidi Urmet: "Raamatute tiraažid on langenud, sest raamatuid ostetakse järjest vähem. Võibolla ongi praegu küsimus raamatute rohkuses – äkki võiks raamatuid vähem välja anda." Raamatud ei kallinenud küll nii palju, kui kardeti, aga raamatukogudes suudeti osta vähem uusi trükiseid. Komplekteerimise eelarved on pingelised, 10 594 euro võrra vähenenud teavikute toetussumma riigieelarvest oli raamatukogude jaoks tuntav.

Komplekteerimisprotsessi pidev ja oluline osa on töö elektronkataloogi kirjetega. Uus hangitud teavik saab jooksvalt korrektse kirje, ESTERi kirjed tuleb enamasti kohandada, lisada Raplamaa raamatukogude jaoks vajalikke märksõnu jne. Osade, näiteks võõrkeelsete teavikute või mängude kataloogimine toimubki Raplas, sest konkreetset eksemplari ei pruugi teistes raamatukogudes olla. Samuti täiendatakse ja parandatakse pidevalt vanemaid kirjeid – lisatakse puuduvad sisukirjeldused, kaanepildid, sisukorrad, originaalteoste pealkirjad,

korrastatakse autorite andmebaasi, lisatakse või täpsustatakse sünni- ja surmadaatumid, nimed jne.

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Rapla maakonna raamatukogudesse osteti 2022. aastal teavikuid 254 280 euro eest. Summa on 545 euro võrra suurem kui 2021. aastal, suurenes omavalitsuste eraldi. Riigi toetus moodustas komplekteerimiskuludest 25%, eelmisel aastal 27%. Komplekteerimiskulu elaniku kohta oli 7,6 eurot, sellest omavalitsuselt 5,7 eurot. Riigi toetuse eest osteti 288 nimetust ELK soovituselaste- ja noortekirjandust, sh 44 eksemplari venekeelset, 242 nimetust KULKA soovituselaste raamatuid täiskasvanuile, 43 nimetust erinevat tunnustust pälvinud raamatuid, mis eelnevate valikute alla ei kuulu, 16 nimetust kodulooliselt olulisi raamatuid.

2022. aastal muutus poliitiline olukord. Seoses sõjaga Ukrainas hangiti Raplamaa raamatukogudesse ukrainakeelseid õppematerjale eesti keele õppimiseks ning lasteraamatuid, samuti erinevaid mängu- ja esemeid. Kogusid täiendati eesti autorite teoste venekeelsete eksemplaridega, et sõjapõgenikel oleks lihtsam meie kultuuriga tutvuda. Keskraamatukogusse püütakse komplekteerida võimalikult palju uusi nimetusi, raamatuid mitmes keeles ja erilaadilisi teavikuid.

2022. aastal liituti uue MIRKO teenusega.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

2022. aasta jooksul osteti Rapla maakonda 14 378 eksemplari raamatuid, seda on 1068 võrra vähem kui eelmisel aastal. Ostetud nimetuste arv vähenes võrreldes eelnenud aastaga, vähenemise põhjuseks on Venemaal ilmunud venekeelse raamatu ostmata jätmise käimasoleva sõja tõttu.

Raamatute ostuks kulus 81,4% komplekteerimisrahast. Keskmise ostetud raamatu hind oli 14,3 eurot, 2021. aastal maksis raamat 13,4 eurot. Väga paljud maakonna raamatukogude töötajast pöörasid aruannetes tähelepanu raamatute hinnatõusule ja pingelisele eelarvele. Komplekteerimisvalikute tegemine on üha raskem, aina rohkem arvestatakse RVLi võimalusega lähimatest raamatukogudest. Raamatukoguhoidjad on kursis erinevatel konkurssidel auhinnatud ja Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastapreemia saanud ja nomineeritud raamatutega ning arvestavad sellega komplekteerimisel. Keskraamatukogud ostavad võimalusel ülikoolide ja muuseumide väljaandeid.

Ilu- ja lastekirjandus moodustas enamuse hangitud raamatuid, kogudesse lisandus 9243 eksemplari. Maaraamatukogu lugeja eelistab Eesti autorite teoseid. 2022. aastal osteti suuremas eksemplaarsuses I. Lemberi „Päikesepoissi“, L. Uustulandi „Avamerd“, A. Jõe „Kõik teed viivad Roomast“. Jätkuvalt on populaarsed M. Ernitsa ja E. Tuule romaanid, „Minu...“ sarja raamatud, aga mitmed uued autorid lisandusid esikümnesse – R. Siniallik, L. Luuk, G. Kiiler. Raplamaa raamatukogudesse osteti 23 eksemplari E. Epneri raamatut „Lembit Ulfsak“, 21 eksemplari M. Unduski „Ellen Niitu“ ja 17 eksemplari K. Ehini luulekogu „Janu on kõikidel kaks“. Pikemad laenutusjärjekorrad olid, vaatamata suuremale ostetud raamatute arvule, Ellen Niidu ja Lembit Ulfsaki raamatul. Tõlkeraamatutest hangiti

suures eksemplaarsuses N. May „Väikest külaturgu“, endiselt pakub huvi krimikirjandus, samuti Bookeri, Pulitzeri jt. kirjandusauhindade laureaate eesti keelde tõlgitud teosed.

Aruannetes tuuakse välja, et koostöö kohalike lasteasutustega on oluline ja mitmekülgne. Murekohaks on jätkuvalt koolikirjanduse kättesaadavus perioodil, kus paljudes koolides käsitletakse samaaegselt sama teost. Sellelgi aastal osteti Raplamaa raamatukogudesse 18 eksemplari O. Lutsu „Kevadet“, 16 eksemplari E. Kuusi „Memme musi“, 15 eksemplari S. Rannamaa „Kadrit“. Kaua oli oodatud A. Prøyseni raamatu „Kitsetall, kes oskas lugeda kümneni“ uut väljaannet, seda osteti kogudesse 27 eksemplari. L. Tungla raamatut „Sul on teha mehetöö“, Fr. R. Kreutzwaldi „Põhja konna“ ja E. Niidu „Rongisõitu“ hangiti samuti suuremas eksemplaarsuses. Uute väljaannete uus kujundus, illustratsioonid ja kaasaegne välimus meelitavad lapsi taas lugema. Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusel on raamatukoguhoidjate seas hinnatud, näiteks I. Tomuski „Julius, mida sina suvel tegid“ osteti 23 raamatukokku, K. Raudsepa noorteromaan „Kui ainult“ 22 kogusse.

Võõrkeelseid raamatuid osteti 462 eksemplari, venekeelseid oli neist 120.

E-raamatuid laenutuskeskkonna puudumise tõttu ei komplekteerita, raamatukogud toovad välja kasutajate huvi puuduse.

Muul moel lisandus kogusse 2022. aastal 1375 eksemplari raamatuid (9,6%). Mitmed raamatukogutöötajad tõid välja, et eraisikutelt võetakse annetusi vastu valikuliselt, sest enamasti pakutakse nõukogudeaegset kirjandust, millest raamatukogu puudust ei tunne. Suuremas eksemplaarsuses annetati kogudesse kodulooliselt olulisi raamatuid „Raplamaa 3. Raplamaa inimene“ 29 ja „Rapla kirikumuusika festival 30“ 15 eksemplari, samuti U. Paeti „Euroopa Liidu mõjuka välispoliitika võimalikkusest“ 29 eksemplari. Lastele lisandus Ugala teatrit lastelaulude kogumikku „See on tõeline võlujõud“ 29 ja P. Pungas-Kohvilt „Sookoll Kalli, Modris ja kadunud rabapüü“ 24 eksemplari.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2022. aastal osteti Rapla maakonna raamatukogudesse 607 aastakäiku ajakirju ja 228 aastakäiku ajalehti, muul moel lisandus 79 aastakäiku ajakirju ja 40 ajalehti. Riigi raha kultuuriajakirjanduse tellimiseks kulus 1441 eurot. Digiväljaanded, mis mõnesse kogusse hangitud olid, ei leidnud kuigivõrd kasutamist. 834 euro eest hangiti juurdepääs Äripäeva elektroonilistele jadaväljaannetele.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Kuna huvi auviste kasutamise vastu on väga väike, aruandeaastal auviseid ei ostetud. Kogude mitmekesistamiseks osteti lauamängue ja erinevaid esemeid.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Teavikute mahakandmine toimub vastavuses kinnitatud dokumentidega. 2022. aastal kustutati Raplamaa raamatukogudest 19 868 raamatut, sh 14 012 eksemplari ilu- ja lastekirjandust. 1143 raamatut olid võõrkeelsed, 414 neist venekeelsed. Maha kanti 792 aastakäiku ajakirju, 24 auvist, 24 elektroonilist ja 27 muud teavikut. Paljud kustutatud trükised leidsid uue omaniku tasuta raamatute riulist, katkised ja määrdunud eksemplariid

viidi paberikonteinerisse, mõned mahakantud raamatud jäid müümiseks vastavalt kehtestatud korrale.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Kohilas soetati raamatukapp ja Hageri ning mitu Rapla valla raamatukogu said tagastuskasti. Lugejad on võtnud teenuse omaks.

Raplas alustati päevakontori teenuse pakkumisega.

Lugejad kasutavad kiirpikendamise võimalust üha sagedamini. E-kirja teel saadetak kiirpikendamise link, mis kehtib 24 tundi, on lugejale mugav viis teavikuid pikendada. Kiirpikendust ei saa teha juhul, kui teavikul on järjekord.

Kohila vald. 2022. aastal võttis Kohila raamatukogu kasutusele mitu uut teenust. Juunikuus avati raamatukogu õuealal laenutuskapp. Laenutuskapi teenus parandab raamatukoguteenuse kättesaadavust ja annab lugejatele võimaluse raamatukogust tellitud trükis(ed) kätte saada endale sobival ajal 24/7. Raamatukogu lugejad on teenuse kiiresti omaks võtnud. Poole aasta jooksul on laenutuskappi tellitud 541 teavikut.

Kehtna vald. Raamatukogude lugejad kasutavad aktiivselt võimalust reserveerida meelepäraseid teavikuid Rikswebi kaudu. Kehtna valla kõikide raamatukogude välisukse juures asuvad raamatute tagastuskastid on lugejate seas populaarsed ning annavad vabaduse tagastada laenatud raamat endale sobival ajahetkel.

Rapla vald. 7209 teavikut pikendati kasutades kiirpikendamise võimalust. 2021. aastal oli see arv 5508. Siit järeldub, et kiirpikendamise võimalust kasutatakse aina rohkem. Lugejad on teadlikumad erinevatest võimalustest, mida RIKSi programm võimaldab. Samas on vähenenud Rikswebis tehtavate pikenduste arv. 2021. aastal oli see 714, 2022. aastal aga 356 pikendust. Sellest järeldub, et kiirpikendamine on lugejatele mugavam kasutada kui Rikswebis pikendamine, mis nõuab sisse logimist.

Rapla Keskraamatukogu liitus septembris üle-eestilise raamatute laenutusplatvormiga MIRKO. Sellele eelnes osalemine testprojektis Raamatud Liikuma. 2022. aastal tehti MIRKO kaudu 109 laenutust.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Kasutajaarvuteid on maakonnas kokku 64. Maakonna raamatukogudes suurenes AIPi külastuste arv 28%. Üheks põhjuseks on kindlasti koroonapiirangute kaotamine. Peamiselt kasutati avalikke arvuteid mitmesuguste e-teenustega seoses (e-pangandus, digilugu.ee, riigi ning omavalitsuste e-teenused, digiallkirjastamine jne). Vanemaealiste kasutajate puhul on sageli vajalik abi osutamine.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte

Raamatukogu kasutajate hulk kasvas. 2022. aastal kasutas raamatukogude teenuseid 12 043 inimest ehk 36% (2021. aastal 35%) Raplamaa elanikest, sellest Hageris 23%, Kohilas ja Kehtnas 31%, Märjamaal 38% ja Rapla vallas 40% elanikest. Pärast koroonapiiranguid on kogu maakonnas lugejate, laenutuste ja külastuste arv tõusnud. Laenutuste arv elaniku kohta

on 7,5. Kogu laenutuste arvust 13,9% moodustavad perioodika laenutused. Külastuste suurenemise üheks teguriks on suurem ürituste arv koroonapiirangust vabanemise järel.

Kogu maakonnas on Rikswebis tehtud otsingute arv langenud ligi 10 tuhande otsingu võrra (55 196), kuid siiski suuerm kui 2020. aastal (54 925). Koroonapiirangute ajal otsiti infot sagedamini ise. Rikswebis pakutavaid teenuseid kasutavad lugejad jätkuvalt.

Rapla Keskraamatukogus pakutakse uue teenusena alates 2022. aasta suvest päevakontori kasutamise võimalust. Klientide käsutuses on 2 eraldi ruumi arvuti ning WiFi ühendusega. Ruumid on tasulised, kuid leidsid alates sügisest kasutamist. Endiselt on võimalus lugemissaalis tasuta oma arvutiga töötada. Lisateenuseks on lugemissaalis asuv Piletimaailma müügipunkt.

Rapla valla raamatukogudes on uueks lisateenuseks, kokkuleppel Eesti Postiga, postmarkide ja ümbrikute müük.

Raamatukogudes, kus näitarvud vähenesid, töid raamatukoguhoidjad põhjusena välja eelkõige piirkonna elanikkonna vähenemise ja eakama lugejaskonna mitte enam nii aktiivse lugemuse terviseprobleemide tõttu või raskendatud liikumise.

Tabel 6

Raamatukogu	Lugejad 2021	Lugejad 2022	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku	11317	12043	+726
MKR kokku	4623	5283	+660

Tabel 7

Raamatu-kogu	Külastused 2021	Külastused 2022	Muutus (+/-)	Virtuaal-külast. 2021	Virtuaal-külast. 2022	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku	153152	165651	+12499	144358	147586	+3228
MKR kokku	59495	64549	+5054	63875	55954	-7921

Tabel 8

Raamatu-kogu	Laenut-d 2021	Laenut-d 2022	Muutus (+/-)	Päringud 2021	Päringud 2022	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku	249 745	252 876	+3131	7047	6115	-892
MKR kokku	108 992	103 440	-5552	2143	2090	-53

Maakonnas kokku on päringute arv langenud 892 võrra. Samas Rapla KRKs päringute arv kasvas. Langusel võib olla oma roll pandeemial, kui raamatukogudesse tehti rohkem päringuid, kuna ei saadud ise raamatukogusse tulla. Päringuid esitati enamasti kohapeal raamatukogus, vähemal määral läbi veebilehe, e-posti ja telefoni teel. Valdavalt oli tegemist

teemapäringutega vastavate raamatute leidmiseks. Samuti oli palju faktipäringuid, mis olid seotud päevakajaliste teemadega. Päringuid esitasid tihti ka õpilased koolitööks, referaatide kirjutamiseks.

Väiksemates raamatukogudes on põhiliselt abivajajateks vanemad inimesed. Infot otsitakse busside ja rongide sõiduplaanide kohta ning ka meditsiinasutuste, arstide vastuvõtuaegade kohta.

Rapla Keskraamatukogu korraldab virtuaalüritusena lastele võistlusmängu "Netikirjariin", mida aruandeperioodil toimus 5 vooru. Virtuaalkoolitusi ja -üritusi sel aruandeaastal maakonnas tehtud ei ole.

Tabel 9

Raamatu-kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Rahvark mk-s kokku	21	8	521	745	554	0
MKR kokku	21	8	521	745	554	0

Tabel 10

Raamatu-kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Rahvark mk-s kokku	0	0	0	0	0	0
MKR kokku	0	0	0	0	0	0

Tabel 11

Raamatu-kogu	Virtuaalnäituste arv 2021	Virtuaalnäituste arv 2022	Virtuaalnäituste külastajate arv 2021	Virtuaalnäituste külastajate arv 2022
Rahvark mk-s kokku	8	3	14	teadmata
MKR kokku	3	0	14	0

3 RVL teenindus

RVL teenus kogu maakonnas on tugevasti langenud. RVL sisse on langenud 2776 võrra ning RVL välja 2527 võrra, mis on seotud eeldatavasti 2021. aasta koroona liikumiskeeldudega. RVL näitajad on siiski kõrgemad kui 2020. aastal.

Palju tehakse RVLi vallasiseselt. Tavaliselt toimub RVL Rapla Keskraamatukogu seminar-nõupidamiste päevadel, valla raamatukogude nõupidamistel ja raamatukoguhoidjate enda

initsiatiivil leitud võimalustel. Märjamaa vallas on headeks koostööpartneriteks ka teised valla asutuste töötajad, kes oma tööülesannete tõttu liiguvad valla erinevates külates ja saavad seega RVL raamatu sealsesse raamatukokku viia või sealt tuua.

2019. aasta lõpust on käigus Rapla Keskraamatukogu transpordiga teenindatav RVL ring, mis hõlmab Rapla Keskraamatukogu 8 harukogu, Kohila valla Kohila ja Hageri raamatukogu ning Märjamaa valla Varbola raamatukogu. RVL ring toimub tavaliselt 1 kord kuus. 2022. aastal toimus 11 RVL sõitu. Plussiks on see, et ringsõite korraldab pearaamatukoguhoidja, kes vajadusel saab raamatukogusid nõustada, kuulata nende muresid ja rõõme. Raamatukogud peavad antud ettevõtmist väga tänuväärseks.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Laste- ja noorteteenindus oli maakonna raamatukogudes prioriteediks, eriti raamatukogudes, mille teeninduspiirkonnas asuvad koolid, lasteaiad või raamatukogud asuvad lasteasutustega samas hoones. Raamatukogutöötajad külastavad koole ja lasteaedu ning õpetajad toovad lapsed raamatukogudesse. Õpetajad laenutavad raamatukogust raamatuid õppetundide läbiviimiseks, tähtpäevade tähistamiseks jne. Raamatukogud eksponeerivad laste meisterdusi ja joonistusi. Lasteteenindusele mõjub hästi suvelugemisprogrammi korraldamine, maakondlikud ettevõtmised ja osalemine Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektides. Lugemisisu programmis osales 7 maakonna raamatukogu, nende hulgas 2 kooliraamatukogu. Koolikirjandust laenutavad ka väljaspool maakonda õppivad lapsed/noored. Raamatukogud saavad tänu sellele uusi lugejaid, kuid tuleb jälgida, et enim nõutud raamatuid jaguks eelkõige enda maakonna lastele.

2022. aastal pöörati tähelepanu kogude täiendamisele eesti autorite lasteraamatute venekeelsete eksemplaridega, samuti oli võimalik osta mõned ukrainakeelsed raamatud ja keeleõppematerjale Ukrainast saabunud sõjapõgenike jaoks.

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Kirjanduse komplekteerimisel arvestatakse Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Rapla keskkogu soovitusi. Teavikuid komplekteeriti lähtuvalt kogukonna laste ja noorte lugemiseelistustest ning huvidest. Komplekteeritakse uuemat eesti ja tõlkekirjandust lastele ja noortele. Raamatukogudesse ostetakse järjepidevalt Eesti Lastekirjanduse Keskuse almanahhi "Nukits", mis aitab kursis olla lastekirjanduse uuemate suundumustega, samuti tellitakse lasteajakirju. Jätakuvalt pööratakse tähelepanu kooliprogrammides käsitletavale kirjandusele, millest hangiti uustrükke ja lisaeksemplare. Keskmiselt moodustab laste- ja noortekirjanduse osakaal komplekteeritavate teavikute hulgast 30%. Valgu haruraamatukogu raamatukoguhoidja: „Laste- ja noortekirjanduse soetamisel peame silmas igas vanuses laste lugemishuvi, et võimalusel pakkuda kõigile lugemist nii ajaviiteks kui ka koolis nõutud või soovitatavat kirjandust. Eelistatud on Eesti kirjanike raamatud, maailma lastekirjanduse väärtteosed ning arvestatakse kooli õppekavas oleva kirjandusega. Jälgime ka Eesti Lastekirjanduse Keskuse raamatusoovitusi.“

Aruandeaastal osteti Rapla maakonna raamatukogudesse 2046 eksemplari lastekirjandust, lisandus 524 uut nimetust, nende hulgas võõrkeelsed. Lapsed (ja vanemad!) armastavad I. Tomuski raamatuid, näiteks raamatut "Julius, mida sina suvel tegid?" osteti peaaegu kõigisse

maakonna raamatukogudesse. Populaarseks saavad suure meediakajastusega raamatud, mille põhjal (või vastupidi) tehakse film. Aastavahetusel ilmunud A. Feldmanise “Erik Kivisüda” on saadaval 19-s maakonna kogus. Märjamaa Valla Raamatukogu raamatukoguhoidja: „Esimestele klassidele tutvustame alati ajakirja “Täheke” ja loeme mõne vahva jutu ette. Vahel on tore, kui õpetaja laseb kogu klassil Tähekest lugeda. Samas on siiski märgata, et Miki-Hiirt loetakse ja laenutatakse ka ilma soovituseta.“

Muutmaks kogu laste jaoks huvitavamaks, osteti aruandeaastal maakonna raamatukogudesse 18 erinevat eset ja 31 lauamängu, lisandus 1 puuteraamat.

4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine

2022. aastal suurenesid Rapla maakonnas kõik lasteteeninduse arvnäitajad. Lapsed külastasid raamatukogu 20% rohkem kui 2021. aastal. Laenutuste arv suurenes 5,6% ja lugejaid lisandus 4,8% rohkem kui eelmisel aastal. Lastelaenutusi on kogu laenutusest 15,2%.

Tabel 12

Rmtk	Lug-d 2021	Lug-d 2022	Muutus (+/-)	Külast-d 2021	Külast-d 2022	Muutus (+/-)	Laenut 2021	Laenut 2022	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku	3240	3402	+164	39715	49705	+9991	32798	34778	+1980
MKR kokku	1116	1220	+106	13136	16221	+3086	10033	10535	+502

Külastuste arv suurenes enam Rapla, Kohila ja Kehtna vallas. Uusi lugejaid lisandus kõige enam Kehtna ja Rapla vallas. Laenutuste arv tõusis kõige enam Kohila vallas. Kõik põhinäitajad suurenesid Kohila, Kehtna ja Rapla valdades. Kõige rohkem vähenesid põhinäitajad just väikestes haruraamatukogudes, kuna elanike arv on langenud. Noored pered kolivad maalt ära ja koos nendega ka lapsed.

Purku haruraamatukogu raamatukoguhoidja: “Rõõm on tõdeda, et juba kolmandat aastat järjest on laste ja noorte lugejate arv tõusnud. Laenutuste arv on tõusnud 303 võrra, mis on tingitud aktiivsemast RVL teenuse kasutamisest. Toon Rapla Keskraamatukogust lastele uuemat lastekirjandust, mida rõõmuga laenutatakse nii laste kui lastevanemate poolt.”

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Raamatukogud viivad läbi üritusi, mille kaudu arendatakse järjepidevalt lugemisharjumusi, analüüsimisoskust, kuulamis-, keskendumis-, mõtlemis- ja jutustamisoskust. Läbi kirjanduse ja erinevate tegevuste avardatakse silmaringi. Näiteks kirjutas Purku haruraamatukogu töötaja, et ettelugemispäevaks valiti raamat „Draakonid ei jaga“, mis andis hea võimaluse arutleda lastega hoolivuse ja sõpruse tähtsusest. Üks poiss teataski pärast loo kuulamist, et tema hakkab heaks poisiks.

Tihe koostöö raamatukogude, koolide ja lasteaedade vahel suurendab raamatukogude külastatavust, mis omakorda annab lastele juurde julgust suhelda ning teha meeskonnatööd ka väljaspool õppeasutusi. Lugemishuvi tekkimiseks ja püsimiseks korraldatakse mitmesuguseid ettevõtmisi, nt. raamatukogutunnid, ettelugemised. Pakutakse võimalust osaleda erinevates lugemisprogrammides nagu „Lugemisisu“, „Loeme koos“, „Suvelugemise BINGO“, „Netikirjariin“, ettelugemisvõistlused, Nukitsa konkurss, muinasjutuõhtud, interaktiivsed mängud, lauamängud, põnevad näitused jne. Programme on erinevatele vanustele, mis annab võimaluse osaleda kõigil soovijatel. Läbi projektide tutvustatakse ja pakutakse uuemat kirjandust, tuues esile ka vana ja head. Laste lugemishuvi toetab hea kontakt aktiivse algklasside õpetajaga, mõnus suhtlemine sõbraliku ja abivalmis raamatukoguhoidjaga, kodu eeskuju ja toetus.

Raamatukogud on pärast piiranguid muutunud tasapisi taas lisaks raamatute laenutamisele laste ja noorte vaba aja veetmise ja kokkusaamiste kohaks. Võrreldes eelmise kahe aastaga, kus kehtisid piirangud, on lastetöö näitajad tõusnud. Raamatukoguhoidjad teevad stabiilselt head tööd, et suurendada ja kinnistada laste lugemisharjumusi. Suuremate ürituste korral teevad väiksemad haruraamatukogud koostööd teiste raamatukogudega, et jõuda rohkemate lasteni.

Raamatukogude hea uudiskirjanduse valik ning kiire kättesaadavus, infotehnoloogilised võimalused ja mugav keskkond teevad noortele raamatukogu atraktiivsemaks. Lugemisharjumuste kujundamisega tuleb alustada võimalikult varakult. Õpetajate poolt antud soovitusliku kirjanduse lugemiseks kasutavad raamatukogud aktiivselt RVL teenust. Nii jõuavad head raamatud ka sinna, kus kogud ise seda ei võimalda.

Lastele suunatud üritusi ja uuemat kirjandust kajastati sotsiaalmeediakanalites (FB ja Instagram) ning raamatukogude blogides.

Märjamaa vald. Kivi-Vigala haruraamatukogus hakkas novembrist Kivi-Vigala Põhikooli 1. ja 2. klass veetma ühte pikapäevarühma tundi raamatukogus. Tunni käigus tutvuvad lapsed raamatukogu tööga, osalevad lugemisisu teematundides ja tutvuvad uute raamatutega. Laste soovil jäetakse alati tunni lõppu aeg raamatuga kahekesi olemiseks.

Valgu haruraamatukogu raamatukoguhoidja: „Laste- ja noorte lugemisharjumuste kujundamisel on väga tähtis lugejate huvisid arvestav ning väärt lastekirjandust sisaldav kogu. Olulisel kohal on ka lastega suhtlemine, lugemisvara soovitamine ja ettelugemised. Ka raamatunäitused ja väljapanekud tekitavad lastes lugemishuvi. Liitusime Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektiga „Lugemisisu“ juba projekti esimesel aastal. „Lugemisisu“ eesmärgiks on innustada 5-10 aastaseid lapsi lugema, pakkudes selle juurde ka mängulist lisategevust, mis lastele väga meeldib. Tänu programmis olevatest raamatutest koostatud väljapanekule käisid algklassid päris palju neid raamatuid valimas ja laenutamas.“

Kohila vald. Kohila raamatukogus aitas 2022. aasta suveni lugemiskoer Nublu lastel raamatukogus lugemist harjutada kahel päeval kuus. Raamatukogus on 2018. aastast tegev algklassiõpilaste huviring – muinasjutu-kunstituba.

Rapla vald. Keskraamatukogus taaselustati peale koroonaaastaid igakuised muinasjutuõhtud, mis on populaarsed ja suure külastatavusega. Muinasjutuõhtule järgneb raamatukogu külastus, mille käigus laenutatakse palju lasteraamatuid.

Rapla Keskraamatukogu teisel korrusel avati mängutuba, kus vanemad käisid aktiivselt koos väikelastega aega veetmas, mis aitab kaasa raamatukogu külastamise harjumusele.

Rapla Keskraamatukogu lugejateks on registreerunud Ukraina sõjapõgenikest lapsi ja nende vanemaid, kelle paremaks teenindamiseks on loodud eraldi nn "Ukraina maja" riiul, kuhu on välja pandud tõlgitud eesti lastekirjandust. Raamatuid on nii eesti kui ukraina (vene) keeles ja see hõlbustab lastel keeleõpet.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Laste- ja noorte maakondlikus suvelugemise programmis "Suvelugemise BINGO", milles osalesid 1.-9. klasside õpilased, gümnasistid ja täiskasvanud, osales 2022. aastal 367 õpilast ja 53 täiskasvanut. Võrreldes aastaga 2021 oli õpilastest osalejaid 18% rohkem. 2022. aastal oli täiskasvanute osalemine Bingos ametlikult välja kuulutatud ja osalejate arv oli üllatavalt suur. Loeti ka perekonniti. Igal aastal osaleb suvelugemises teiste piirkondade lapsi, kes on suvel vanavanemate juures. Kokku loeti 450 erinevat raamatut ja ajakirja. Positiivselt toodi välja, et tänu Bingo formaadile loeti raamatuid ka liikidest, mida tavaliselt ei märgata. Parimate lugejatega käidi septembris Estonia teatris giidi saatel ekskursioonil, millele järgnes haridusprogrammi tund "Kuidas mõista balletti". Õpetajad arvestasid sügisel koolis programmis osalemisega.

Jätkus maakondliku internetipõhise kirjandusmängu „Netikirjariin” V-VIII klassidele 7. hooaeg. Mängu põhiformaat oli sama, mis eelmistel hooaegadel. 2022. aastal lõppenud hooajal osales 17 võistkonda 60 õpilasega 9-st maakonna koolist. Netikirjariini pidulikult lõpuüritusel Rapla Kultuurikeskuses vaadati ühiselt kodutöid, jagati auhindu ja tehti kokkuvõtted mängust. Uut hooaega 2022. aasta sügisest alustas kirjandusmäng „Netikirjariin” võistkondliku mänguna. Sügishooajal alustas 18 võistkonda ja individuaalvõistlejat laste koguarvuga 48. Võistkondlik mäng pakub rohkem huvi. Osalejatele koostati andmebaaside kasutamise ja videote tegemise õppevideod.

2022. aastal toimus A. Pervikule pühendatud 4. klasside ettelugemise võistlus "Ühes väikeses Perviku raamatus". Ettelugemine on lapse arengus hindamatu tähtsusega. Siit saab alguse lapse kõne areng, kirjanduslik kasvamine ja laiem kultuurihuvi. Lisaks on ettelugemine meeldiv ajaviide ja pakub täiskasvanutele võimalust veeta kvaliteetaega koos lastega. Võistlusel osales 14 last maakonna kuuest koolist, millele eelnesid eelvoorud maakonna erinevates koolides. Maakonna parim osales üleriigilisel ettelugemise päeval Tallinnas.

Põhjamaade kirjandusnädala raames toimusid ettelugemised hommikuhämaruses, teemaks Põhjala loodus. Nooremale koolieale ja eelkooliealistele loeti ette raamatut "Kui sa kohtad karu", vanematele õpilastele muid põhjamaa autorite lugusid. Räägiti põhjamaadest ja vaadati fotosid põhjala loodusest. Kokku osales maakonnas hommikuhämaruse ettelugemistel 313 õpilast. Selliste ettelugemishommikute vastu on suur huvi.

Uue sündmusena viidi läbi Haapsalu Lasteraamatukogu poolt algatatud üleriigiline pannkoogipäev. Inspiratsiooniks oli Anti Saare raamat "Suur koogitegu". Üleriigilisel

pannkoogipäeval kõlas kõikjal lastele Anti Saare videotervitus, küpsetati ja söödi pannkooke, loeti ette raamatut. Kokku osales maakonnas pannkoogipidudel 243 last. Mitmes raamatukogus oli pannkoogipidu ühendatud raamatukoguöö üritusega. Märjamaa pannkoogipäevast tehtud Maret Kollini foto ilmus 2022. aasta ajakirjas “Nukits”.

Jätakuvalt osaleti Eesti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud Nukitsa konkursil ja Lugemisisu projektis. Nukitsa konkursil valisid 6-13aastased lapsed oma lemmikkirjaniku ja raamatukunstniku 100 eesti lasteraamatu hulgast. Rapla Keskraamatukogu käis konkursi raames koolides programmiga “Nukits kohvris”. Nukitsa valimises osales üksi Rapla vallas üle 300 õpilase. Lugemisisu programmis osales 5 Raplamaa raamatukogu ja 2 kooli.

Neljandat korda toimus illustratsioonide konkurss “Mina näen nii”. Raamatukogude aastale pühendatult valiti teemaks “Minu unistuste raamatukogu”. Laekus ligi 100 tööd üle maakonna. Aasta lõpus pandi üles parimate tööde näitus Märjamaa raamatukogus, kus toimus raamatukogupäevade avamine. Veebruaris 2023 toimub Rapla Keskraamatukogus lõpuüritus 30-le finalistile koos illustraator Sirly Oderiga. Aruandeaastal viidi läbi unistuste raamatukogu teemaline küsitlus vanuserühmades 8-15 aastat. Küsitluse tulemused kajastati ettekandena vabariiklikul lasteraamatukogutöötajate päeval.

Raamatukogud osalesid templite kogumise mängus “Avasta Eesti raamatukogusid”, millest võtsid osa ka lapsed.

Mitmetes raamatukogudes viidi läbi üritust “Raamatukoguöö”, kus lastele loeti ette ja räägiti põnevaid lugusid.

Raamatukogudes käisid kohtumas noorte lugejatega mitmed kirjanikud, huvitavad inimesed ja jutustajad: Liis Sein, Ene Metsa, Anu Laansalu, Veikko Täär, Lasteraamat MTÜ, Mari Jürjens, Mika Keränen, Wimberg, Laura Evisalu jne. Läbi aasta korraldati raamatukogudes laste- ja noortekirjanikega seotud raamatute väljapanekuid, näitusi kirjanduslikest tähtpäevadest, kirjanike sünnipäevadest, laste töödest, korraldati rahvakalendri tähtpäevadele pühendatud üritusi, viidi läbi töötubasid, rühmakoolitusi, nuputamisüritusi, filmiõhtuid.

Märjamaa vald. Lugemisisu projektis täitsid osalejad lugemispassi, milles oli 5 erinevat mängulist ülesannet, mis tuli loetud raamatu põhjal täita. Eriti suure lugemisisuga lugejatel oli võimalus jätkata programmi Bingo piletiga. Projekti raames viidi läbi selleks ettenähtud ülesandeid ja koostöös õpetajatega pakuti uuemat kirjandust lugemiseks. Õpetajad tulid aktiivselt programmiga kaasa ja suunasid lapsi sellest osa võtma, ühtlasi arvestati kooli õppeprogrammi.

Märjamaa Valla Raamatukogu jätkas lugemisprogrammiga “Loeme koos”, mis oli suunatud kuni 8-aastastele lastele. Programmi kaasati lapsevanemaid ning peale lugemist joonistati loetu põhjal pilte. Pildid pandi näitusele ja programmi lõpetamine toimus koos Jänku Jussiga.

Märjamaa Valla Raamatukogu 2022. aasta suurimaks sündmuseks oli Harri Jõgisalu 100. sünniaastapäeva tähistamine. Kõigis valla raamatukogudes koostati näitus tema elust ja loomingust, mahukaim, 2-osaline näitus oli eksponeeritud Märjamaa raamatukogu ruumides. Klassiga külastas näitust ja kirjandustunni viis läbi õp. L. Lemmik, osalesid 6. ja 7. klassid. Klasside külastused toimusid veel näitustele „Oma silmaga 2021“, „Noppeid nõukaaegsest

koolielust Märjamaal“, "Kogude pärlid", „7 PAARI“ ja laste isetehtud loodusraamatute näitusele „TARKUSETERAD“.

Kohila vald. Toimus laste huviringi muinasjutu-kunstituba näituse „Karvased ja sulelised...“ avamine. Lapsed joonistasid, maalisid ja voolisid, saades inspiratsiooni huviringis kuulnud linnu- ja loomajuttudest. Maalid ja joonistused valmisid guaššide, akvarellide, õlipastellide ja söepliiatsitega.

Traditsiooniline orienteerumismäng viidi läbi 9. klasside lõpukella raames. Selle läbiviimisel osalesid erinevad Kohila valla asutused, sh raamatukogu. Raamatukogus pidid noored sellel aastal vastama põnevatele ja naljakatele küsimustele, lastega tegeles raamatukoguhoidja L. Ploomipuu.

Raamatukogupäevadel osales lõbusas orienteerumismängus „Aardejaht Kohila raamatukogus“ 40 last. Paljud lapsed osalesid koos vanematega. Koolivaheaja kinopäeval sai külastada rändnäitust Hans Christian Anderseni eluloost ja vaadata mängufilmi „Metsluigid“. Anne-Riin Peebu (18. a) joonistatud koomiksitegelaste tušijoonistuste näitus „Manga väljakutse“ oli avatud kahel sügiskuul lasteosakonnas. Lisaks näituse vaatamisele said noored ennast proovile panna koomiksitegelaste äraarvamismänguga.

Rapla vald. Üle-eestilisel aktsioonil „Lugemistund“ külastasid Rapla Keskraamatukogu töötajad Rapla Vesiroosi Kooli algklasse, loeti ette raamatut ja tutvustati raamatukogu ajalugu. Rapla Vesiroosi Kooli raamatulaager käis traditsiooniliselt külas Rapla Keskraamatukogus, kus lastele tutvustati uuemat lastekirjandust, loeti ette ja mängiti lauamänge.

2022. aastal oli Raplas lastele ja noortele avatud jõulutuba spetsiaalselt dekoreeritud ruumis. Jõuluhommikud toimusid 18 korda, kus osales 304 õpilast (alates 4-5aastastest kuni põhikooli lõpetajateni). Loeti ette, vesteldi jõuluootusest, vana-aja jõulukommetest, räägiti vähetuntud jõulteemalistest faktidest, nõukaaja jõuludest, lauldi klaveri saatel jõululaule ja pakuti piparkooke.

Rapla KRK korraldas koostöös Rapla Vallavalitsusega raamatukogus ja selle õuealal lastekaitsepäeva ürituse, kus beebidele anti üle raamat „Pisike puu“, toimusid töötoad, raamatunäitused väikelaste vanematele, olid mängualad ruumis ja õues.

Kaiu, Kuimetsa ja Vahastu haruraamatukogud korraldasid koostöös Kaiu Kooli algklassidega „Õölugemise“ ja „Suure koogiteo“. Lastele olid erinevad töötoad, vaadati Anti Saare videotervitust ja väiksematele loeti ette tema raamatut „Suur koogitegu“. Suurematele toimus orienteerumismäng raamatukogus. Töötubade vahepeal söödi raamatukogutöötajate küpsetatud pannkooke. Üritusest jäädvustatud pildid saadeti raamatukogude teema-aasta kodulehele.

Alu, Hagudi ja Kodila haruraamatukogud tegid koostööd suure pannkoogipäeva korraldamisel. Rao Heidmets rääkis lastele, kuidas tehakse multifilmi, näitas nukke ning seda, kuidas nukud liikuma pannakse. Autoril oli kaasas uhiuus multifilm „Vigurivänt Volli“ ja lapsed vaatasid filmist tehtud raamatut.

Rapla välisteeninduspunkt taastas koostöö Kuusiku lasteaiaga. Korraldati 3 üritust lasteaiaga poolt väljapakutud teemadel, mis lähtusid kalendripühadest ja lasteaiaga õppekavast.

LISA 4

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Laenutamise teenust osutati liikumispuudega inimestele või lugejatele, kellel ei ole tervisliku seisundi tõttu võimalik raamatukogu külastada. Koduteenindusel on raamatukoguhoidjatele abiks valla sotsiaaltöötajad, teenuse vajaja naaber või pereliige. Parimad lahendused leitakse hetkeolukorrast lähtuvalt ja teenus saab alati osutatud. Teenusena pakuti teavikute koju toomist, printimist, infootsingut ja IT-alast abi.

Tabel 13

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	955	4	163

Peamised teised asutused, kellele osutati teenuseid, olid koolid ja lasteaiad ning hooldekodud.

2022. aasta sügisel süvendas Rapla KRK koostööd erihooldekoduga, mis pakub teenust psüühiliste erivajadustega inimestele. Hoolealused käisid raamatukogus kolmel spetsiaalselt neile korraldatud üritusel. Kohtumised on üles ehitatud kindlatele teemadele. Näiteks räägiti sügisest ja koertest ning loeti ette vastavasisulisi raamatuid, lahendati internetist viktoriine või vaadati teemakohaseid videoid või filme.

Märjamaa valla haiglates ja hooldekodudes kehtisid 2022. aastal veel koroonaaegsed ettevaatuspiirangud, seega ei saanud osutada nendes asutustes kohapeal kontakti eeldavaid teenuseid (nt ettelugemine).

Rapla välisteeninduspunkt taastas koostöö Kuusiku lasteaiaga. Korraldati 3 üritust lasteaiaga poolt väljapakutud teemadel, mis lähtusid kalendripühadest ja lasteaiaga õppekavast.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis viis Vana-Vigala haruraamatukogu raamatukoguhoidja läbi Emakeelepäeva puhul kohtumise kirjanik Elo Selirannaga ning tema raamatu „Tormi märgid“ esitluse. Sügisel korraldati kooli õpilastele Elo Seliranna loeng „Meedia mõju ühiskonnas“.

Valgu haruraamatukogu viis läbi Valgu Põhikoolis õpilastele uudiskirjanduse tutvustuse.

Tabel 14

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Rapla vald		
AS Hoolekandeteenused	3	34
Kuusiku lasteaed	3	48
Juuru Ed. Vilde Kool	3	39
Juuru Hooldekoju	1	11
Kaiu Põhikool	1	44
Kehtna vald		
Järvakandi Eakate Päevakeskus	1	20
Märjamaa vald		

Vana-Vigala TTK	2	102
Valgu Põhikool	1	89

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Raamatukogul on kohalikus elus roll vaimse, kultuurilise ja sotsiaalse keskkonnana. Põhiteenuste pakkumise kõrval saab raamatukogu toetada erinevaid tegevusi, liita organisatsioone, ergutada sotsiaalset läbikäimist, aidata kaasa elukestvate õppele. Koostööpartnerid on vallavalitsused, lasteaiad ja koolid, kultuurikeskused, maakonna muuseumid ja kunstikoolid, noortekeskused, seltsid ning MTÜ-d, ETKA Andras, AS Hoolekandeteenused, eraisikud ning ettevõtted. Koostöö toimub eelkõige läbi ürituste korraldamise ja vastastikuste teenuste pakkumise. Maakonnaülene koostöö toimub Raplamaa Mälukeskuse arendamisel.

Raamatukogud võtsid osa raamatukogude teema-aasta üritustest. Keskenduti raamatukogu kui kirjandus-, kultuuri- ja kogukonnakeskuse, raamatukogu ratastel ja tuleviku raamatukogu teemadele.

Maakonnas korraldati aruandeaastal kokku 501 üritust (2021-314), millest võttis osa 9697 inimest (2021-5385), mis on üle nelja tuhande võrra rohkem eelmisest aastast. Näitusi ja väljapanekuid tehti kokku 538 (2021-411). Ürituste ja osavõtjate arvud ei küündi veel koroonaeelsele 2019. aasta tasemele.

2022. aastal alustas tööd **Raplamaa Mälukeskus**. Kevadel asus tööle mälukeskuse spetsialist, hangiti keskuse toimimiseks vajalik IT-tehnika ja mööbel, valiti välja digitaalse materjali esitamiseks sobilik veebikeskkond. Digitud materjalid tehakse avalikuks veebikeskkonnas digikogu.raplark.ee, mis on üles ehitatud DSpace programmile. Septembris 2022 viidi läbi Raplamaa Mälukeskuse logokonkurss. Koostööpartneriga Creativity Lab OÜ valmis mälukeskuse toimemudel, sealhulgas arutati põhjalikult läbi keskuse missioon ja visioon.

4.6.1 kohalikul tasandil

Raamatukogudes viidi läbi lugemisprogramme, raamatuesitlusi, näitusi, kohtumisi kirjanike, kunstnike jt. avaliku elu tegelastega. Toimusid ekskursioonid, matkad, kogukonna arutelud, koduloo päevad. Palju tehakse koostööd kogukondadega, kohalike MTÜdega.

Huvipakkuv näitus kogu maakonnas oli „Kogude pärlid“, mis toimus raamatukogude aasta raames. Raamatukogud tõid oma kogudest välja kõige erilisemad trükised ja esemed. Väljas olid kogude vanimad raamatud, huvitava ajalooga trükised, kõige suurem, väiksem, kopsakam, õhukesem, sädelevam, kuldsem, militaarsem, värvilisem, pehmem jne raamat.

Toome välja valdades toimunud suuremad ja tähtsamad ettevõtmised.

Märjamaa vald. Märjamaa Valla Raamatukogus toimus 2022. aastal 93 üritust ja eksponeeriti 174 näitust/väljapanekut. Osalejaid oli üritustel kokku 1730, neist 63% lapsed. Raamatukogudes säilitatakse kohaliku tähtsusega koduloolisi materjale, tehakse koostööd kohalike koduloolastega.

Üheks suuremaks ürituseks Märjamaa raamatukogus oli Harri Jõgisalu 100. sünniaastapäeva tähistamine kirjaniku elu ja tegevust meenutavate kaasteelistega. Suuremahuline näitus kirjaniku loomingust ja mitmekülgsest tegevusest ning erinevaid eluetappe käsitlev fotonäitus kandsid ühtset pealkirja „Mees nagu Eestimaa loodus“.

Vana-Vigala haruraamatukogus toimus „Laternamatk Eiseni radadel“, mis tutvustas Vigalat kaugemalt tulnud inimestele. Matk õnnestus tänu kogukonna koostegevusele. Aset leidsid Urmas Liitmäe lõkke tegemine hirvepargis, Ene Raua ettekanne Eisenist ja Astra Põlma muistendite lugemine. Päeva lõpetas piknik hirvepargis koos legendide rääkimisega.

Teenuse haruraamatukogu teeb koostööd kohaliku MTÜ-ga, millega jätkati Teenuse, Luiste ja Urevere külade elanike ja talude lugude kogumist. Raamat loodeti välja anda 2022. aastal, kuid materjali saabus veel aasta lõpulgi, mistõttu lükkus raamatu trükkimine 2023. aastasse. Saadud materjal töödeldakse raamatukogus ümber, salvestatakse ning saadetakse seejärel toimetamisele.

Märjamaa valla raamatukogude ühinemise 10. aastapäeva tähistati kokkuvõtva slaidiprogrammiga raamatukogu üritustest läbi kümne aasta pealkirjaga „Märjamaa Valla Raamatukogu 10 aastat“ ja tutvustatava väljapanekuga kõigi ühinenud Märjamaa valla raamatukogude ajaloost.

Kohila vald. Kohila raamatukogus toimus 28 üritust ja eksponeeriti 48 kunstinäitust/raamatuväljapanekut. Osales 589 inimest. Raamatukogu aitab korraldada ja lööb kaasa kogukonna tegemistel – kino, eakate kokkusaamised, koosolekud, üritused jne.

Raamatukogu kui kogukonnakeskus tõi raamatukokku arutlema kogukonnale olulistel teemadel. Kohtumiste sarjas „Keskpäevatund paberivabrikuga“ toimus kolm üritust, kus keskenduti kohaliku tööstusasula ja paberivabriku minevikule, olevikule ja tulevikule. Muuseumiöö raames avati raamatukogus pop-up näitus Kohila paberivabriku mälestusesemetest. Kõik esemed olid autentised ning näituse külastamisel jagus äratundmisrõõmu erinevatele põlvkondadele. Ürituste sari sai teoks tänu Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupi toetusele ja toimus koostöös raamatukogu ning kohalike vabaühendustega.

Raamatukogu ratastel teemaga haakus Kohila raamatukogus õueraamatukogu. Õueraamatukogu oli raamatukogu õuealal avatud juba neljandat hooaega.

Raamatukogupäevade ajal raamatukoguÕÕ raames kustutati päevasel ajal tuled ehk raamatuid tuli riulitelt otsida pealampide valgel. Sama päeva õhtul sai pehmetel patjadel vaadata kultus-õuduskomöödiat.

Kehtna vald. Kehtna valla raamatukogudes toimus 88 üritust ja eksponeeriti 142 näitust/väljapanekut. Osalejaid oli üritustel kokku 2113. Raamatukogu harukogud komplekteerivad, koguvad ja säilitavad kohalikku elu kajastavaid trükiseid. Raamatukogude aastal valmis valla kõigis raamatukogudes videotuur, mis on kättesaadav Kehtna valla raamatukogude kodulehel <https://raamatukogud.kehtna.ee/>.

Rapla vald. Rapla valla raamatukogudes toimus 229 üritust ja eksponeeriti 166 kunstinäitust/raamatuväljapanekut. Osales 5094 inimest. Rapla Keskraamatukogu veebilehel

jätkus koduloorubriigi täiendamine: lisati 2022. aasta tähtpäevakalender, uute kodulooliste väljaannete tutvustused ning täiendati varasemaid andmekogusid. Raamatukogu 120. tegevusaasta eel kuulutati välja mälestuste kogumise kampaania “Minu käigud raamatukokku”. Mälestuste kirjutamisele löid teiste seas kaasa ka raamatukogude töötajad. 2022. aasta lõpuks oli kogutud 20 kaastööd, lisaks fotosid. Osa mälestustest on plaanis avaldada 2023. aastal raamatukogu ajalooramatus. Traditsioonilisel kodulooapäeval olid teemaks perekonnanimed, millest kõneles Fred Puss.

Raamatukogu sõpradele korraldati 2 ekskursiooni: “Kirjanduslik Raplamaa I” ja “Kirjanduslik Raplamaa II”, kus kahel päeval külastati Raplamaa kultuuriloolisi ja kirjanduslikke paiku.

Ürituste sarjaga “Teetund raamatuga” jätkus uudiskirjanduse tutvustamine. Et valik oleks mitmekesisem, kaasati üritusele kolleege ja kutsuti raamatukogu kasutajaid oma lugemiselamusi teistega jagama. Uuendusena võeti kasutusele e-kataloogi rubriik “Raamatukogu soovitab”, kuhu lisatakse kohapeal tutvustatud raamatute nimekiri. Nii jõuavad soovitatud raamatud laiema hulga inimesteni.

Purku haruraamatukogus on saadaval piirkonna kultuurilooliste paikade ja Purkust pärit kultuuritegelaste kohta kogutud materjalid. Tehakse koostööd kohaliku koduloolase Laine Luigega piirkonda puudutavate ajalooliste materjalide talletamisel. Töötaja on abiks materjalide skaneerimisel ja töötlemisel. Kohalik elanik Maimu Laane on raamatukokku toonud Purku kandi endiste elanike mälestusi seltsi- ja eluolust. Need on edastatud ka Raplamaa Mälukeskusele.

4.6.2 riiklikul tasandil

Raamatukogude aasta raames löödi kaasa paljudes teema-aastaga seotud üleriigilistes üritustes, kampaaniates, ettevõtmistes. Pikki aastaid on olnud hea koostöö ETKA Andrasega, osaletakse täiskasvanud õppija nädalatel, mil korraldatakse koolitusi ja õpitunde. Osaletakse Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektides ja koolitustel.

Märjamaa vald. Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu koostöös toimus raamatukogupäevade avamine Märjamaal ja koos Riigikantseleiga aruteluõhtu „Julgeoleku olukorrast Euroopas“. Ürituste ja näituste korraldamisel olid koostööpartneriteks Norra Suursaatkond Eestis, Eesti Kirjanike Liit, Tartu Ülikooli Raamatukogu, Rahvusoper Estonia, Jussimaailm (Evermedia OÜ), Pärnu Muuseum.

Kohila vald. Kohila raamatukogul toimib hea koostöö Eesti Kõitekunsti Ühendusega. Raamatukogus oli eksponeeritud Eesti Kõitekunstnike Ühenduse kõitekunstinäitus "Mets mühiseb kõitekunstis".

Tänu Kohilas elavale kunstikogujale Andres Aruoja toimus Kohila raamatukogus tuntud eesti graafiku Lembit Lõhmuse 75. sünnipäevale pühendatud näitus „Lembit Lõhmus 75. Graafikavirtuoos“. Näitusel oli eksponeeritud valik Lembit Lõhmuse loodud eksliibriseid ja vabagraafikat ning eksliibristega seotud trükiseid Andres Aruoja erakogust.

Rapla vald. Tehti koostööd Riigikantseleiga ja korraldati üritus “Rohepööre minu kodus”. Põhjamaade kirjanduse nädala raames esines matkajuht ja loodusfotograaf Romet Vaino.

Euroopa Säästva Arengu Nädala raames osaleti kampaanias “Tund enne und mobla peost, naudi teost!” raamatuväljapanekuga.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Koos teiste raamatukogudega avaldati toetust Ukrainale teavikute väljapanekuga „Слава Україні!“, kus olid väljas Ukrainat tutvustavad ja ukraina kirjanike teosed.

Kohila vald. Kohila raamatukogus oli eksponeeritud taani muinasjutuvestja Hans Christian Anderseni elulooline rändnäitus, mis jõudis raamatukoguni Taani saatkonna kaudu. Näitusega koos sai vaadata taani mängufilmi “Metsluiged”, millele on kujunduse teinud Taani kuninganna Margrethe II.

Raamatukogu külastasid Leedu delegatsioonid: Leedu maavalitsus- ja haridustöötajad. Haridustöötajate visiit toimus koostöös Kohila Sipsiku lasteaiaga.

Rapla vald. 2022. aastal viidi ellu 2019. aastal alustatud Erasmus+ projekt “Raamatukogutöötajate pädevuse suurendamine täiskasvanuhariduse valdkonnas”. Projekti raames külastasid 5 töötajat (3 Rapla Keskraamatukogust, 2 Hagudi ja Raikküla haruraamatukogudest) Taanis Aarhusi Dokk1, Viby ja Gellerupi raamatukogusid. Sedalaadi rahvusvahelistes projektides pole raamatukogu varem osalenud. Projekti elluviimist mõjutasid koroonaaastad: oli vaja vähendada projektis osalevate inimeste arvu 11-lt 5-ni ning projekti õpirännet edasi lükata 2 korda, sest reisimine ei olnud võimalik. Vahetusid inimesed nii Rapla Keskraamatukogus kui ka koostööpartneril Aarhusi raamatukogus. Kõik need kogemused andsid julguse kirjutada ja osaleda sedalaadi projektides ka tulevikus.

Direktor osales Eesti Rahvusraamatukogu korraldatud raamatukogu juhtide kogemusreisil Hollandis.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Maakonnas oli individuaalkoolitusi kokku 609 (2021-569), milles osales kokku 651 inimest (2021-569). Rühmakoolitusi oli 196, milles 2637 osalejat (2021-1493). Osalejaid oli eelmise aastaga võrreldes 1144 enam.

Peamiselt korraldatakse rühma- ja individuaalkoolitusi. Raamatukogutöötajate hinnangul vajadus e-teenuste kasutamise koolituse järele tõuseb pidevalt, kuna paljud asutused maapiirkonnas sulgevad järjest uksi ja muud võimalust nende teenuste kasutamiseks pole kui e-teenindus. Raamatukogu poole pöördub järjest rohkem abivajajaid. Rühmakoolitused (raamatukogutunnid) viiakse läbi koolidele ja lasteaedadele. Tundides tutvustati raamatukogu kogude kasutamist, raamatukogude kodukorda, uurimustööde ja referaatide materjalide otsimist, Rikswebi kasutamist jne. Lugemisprogrammidega seotud teematunde viidi läbi nii raamatukogudes kohapeal kui ka õppeasutustes. Rapla Gümnaasiumi Rapla kohaloo valikaine õpilastele õpetati kodulooliste andmebaaside kasutamist. Rühmakoolituste arv on taas tõusnud, mis on seotud vabamate liikumis- ja suhtlemisvõimalustega võrreldes kahe eelneva aastaga.

Raamatukogu e-kataloogi Rikswebi kasutuskoolitused toimusid individuaalselt nii lugejaks registreerimise kui jooksvalt laenutustöö käigus. Vajadusel abistati ja juhendati inimesi avalikes arvutites erinevate e-teenuste kasutamisel: e-kirjade saatmine, sõidukaartide

isikustamine, tulu- ja tervisedeklaratsioonide täitmine, internetipanga, patsiendiportaali ja paberivaba ARK-i kasutamine, avalduste ja lepingute koostamine, väljatrükkide tegemine, fotode töötlemine, e-poe kasutamine, ID-kaardi kasutamine ja sertifikaatide uuendamine, e-piletite ostmine, CV koostamine, trükiste tellimine, Rikswebi ja e-PRIA kasutamine, failide lisamine, Maa-ameti kaardirakenduse kasutamine, SAAGA, GENI ning eesti.ee jt portaalide kasutamine. Individaalkoolitused hõlmavad põhiliselt e-teenustele ligipääsu kasutamist, digiallkirjastamise õpetamist jne. Palju on neid vanemaid inimesi, kes vajavad korduvalt koolitust samalaadsete toimingute tegemiseks arvutites või nutiseadmetes. E-teenuste osas vajasid individaalset juhendamist eeskätt eakamad ning arvutit igapäevaelus harva kasutavad täiskasvanud.

Mitmeid aastaid on tehtud koostööd ETKA ANDRASega ning korraldatud TÕN-i nädalatel erinevaid koolitusi ning osaletud üleriigilistes õpitundides. Näiteks täiskasvanud õppija nädala puhul korraldas Alu haruraamatukogu raamatute parandamise õpitoa, mis oli hariv ning asjalik ka kolleegidele.

Märjamaa raamatukogus viidi läbi koostöös MEPÜ-ga ettevõtlusnädala koolitus „Mis on suhtekapital ja kuidas see mõjutab ettevõtte käekäiku“ ja Elliko Konno loeng "Tööstress ja läbipõlemine".

Raamatukogud Kohilas ja Raplas pakuvad välja rendiruumi koolitusfirmadele.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogude kohta leitav info on olemas kogude veebilehtedel ja blogides, mille kaudu raamatukoguhoidjad edastavad olulist infot. Osadel raamatukogudel on olemas ka FB ja Instagrami konto. Kontaktid on olemas valdade kodulehtedel. Kõik raamatukogud kasutavad tööalase info saamiseks maakonna raamatukogude infolehte veebis.

Ürituste reklaamimiseks kasutatakse raamatukogude veebilehti, valla ja maakonna kodulehti, välireklaamposte ja -ekraane, veebilehti kultuurikava.ee ja raplamaa.ee. Kuulutusi viiakse piirkonna käidavamatesse kohtadesse (kauplused, rahvamajad, koolid, külade teadetetahvlid). Näiteks Rapla KRK uueks reklaamikohaks sai 2022. aastal Rapla keskväljaku suur digiekraan. Ürituste kutsed/teated saadetakse otsepostitusena ka sihtgruppide e-posti aadressidele. Raamatukogu turundus toimub samuti laenutamisel kaasa antava kviitungi kaudu, kus lisaks laenutatud raamatutele on kirjas raamatukogu lahtiolekuajad, näitused, väljapanekud ja lähiajal toimuvad üritused.

Raamatukogude teema-aasta puhul oli kohalikus ajakirjanduses senisest rohkem artikleid maakonna raamatukogude tegemistest – kokku 75. Eraldi väärib märkimist Ants Tammari artiklite sari raamatukogude ajaloost Raplamaal, mis ilmus igakuises maakonnalehe lisalehes Koduloolane. Rapla KRK tegemisi kajastati ajakirjanduses 49 artiklis, need meediakajastused on kättesaadavad raamatukogu veebilehel.

Turundamisel kasutatakse ära erinevaid üritusi, kus raamatukogud saavad end näidata. Näiteks juba mitmendat aastat võtab Rapla KRK osa Rapla Melumessist ning Rapla Jõulumaast, kus jagatakse jõulurõõmu jõululuuletuste näol ning sel aastal sai teha pilti koos Sipsikuga. Märjamaa Valla Raamatukogu osaleb võimaluse korral ülevallalistel üritustel, nt kodulookonverentsil ja Märjamaa päevadel. Märjamaa Vallavalitsus on toonud valda

külastavad teiste valdade esindused tutvuma ka Märjamaa Valla Raamatukoguga või kasutab Märjamaa valla tutvustamiseks raamatukogu saali. Mõlematel juhtudel tehakse külalistele Märjamaa VRK tutvustav ringkäik ja räägitakse valla raamatukoguvõrgust ning selle toimimisest. 2022. aastal tutvustati raamatukogu Türi valla ametnikele ja Looduse Omnibussi rahvarohkele reisiseltskonnale.

Kohila raamatukoguhoidja L. Ploomipuu osales koos lugeja M. Soomaaga Raplamaa Sõnumite krimikirjanduse podcastis.

Kehtna Raamatukogul on tutvustamiseks oma logoga meened – helkurid, pastapliiatsid, õlakotid, magnetid.

4.9 Andmebaasid

RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2022. aastal kokku 255 uut kirjet, valdav osa neist bibliografeeriti Rapla KRKs, vähemas osas Kohila ja Märjamaa raamatukogus. Artikleid bibliografeeriti valikuliselt: eelistatult koduloo- ja ajaloo teemalisi ning raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid viitega täistekstile Digaris. Kokku oli andmebaasis 2022. aasta lõpul 19709 artikli kirjet.

Raamatukogud viitavad oma veebilehtedel peale Rikswebi e-kataloogi ka teiste Eesti raamatukogude e-kataloogidele ja andmebaasidele, litsentsandmebaasile EBSCO, kirjandus- ja kultuuriloo andmekogudele. Samuti kajastatakse maakonna teiste kultuuriasutuste veebilehti ning muid kohalikku elu puudutavaid veebikeskkondi.

Läbi Rapla Keskraamatukogu veebilehe koduloo rubriigi on ligipääs raamatukogu kodulooliste materjalide kogule (digiteerituna mälestused Raplast, virtuaalnäitused jmt).

5. 2023. aasta tegevused

Kohila vald. Kohila raamatukogul on kavas arengukava koostamine ja fondi puhastamine aegunud ja lagunenenud kirjandusest. Raamatukogu sai kingituseks vinüülplaadikogu. Kavas on vinüülplaadid arvele võtta ning soetada video-muusikatappa vinüülplaadimängija.

Hageri raamatukogu soovib jätkata koostööd kooli ja lasteaiaga, et soodustada laste huvi raamatute ja lugemise vastu. Võimaluse korral viiakse koos kooliga läbi öölugemine ja kutsutakse külla mõni lastekirjanik. Jätkatakse fondi korrastamist.

Märjamaa vald. Võetakse osa Märjamaa valla huvihariduse ja huvitegevuse projektist, üleriigilistest ja maakondlikest kirjanduslikest projektidest laste lugemisharjumuste kujundamiseks ja arendamiseks. Osaletakse Märjamaa vallasisestel sündmustel (nt Märjamaa folk/päevad, piirkondlikud perepäevad). Seoses kodulookonverentsiga „Kultuur Märjamaa mail nõukogude ajal“ on kavas teemanäituste koostamine kõigis valla raamatukogudes. Kirjanduslike tähtpäevade tähistamine, kohtumised kirjanikega, erinevate ürituste korraldamine ja läbiviimine. Liikumisaasta ja Sauna-aasta tähistamine temaatiliste näituste ja väljapanekutega, info jagamine seoses teema-aasta sündmustega.

Kehtna vald. Üheks suuremaks eesmärgiks on leida valla raamatukogule uus juht. Viiakse läbi vajalikud inventuurid. Tõstmaks raamatute ringlust, korraldatakse raamatuid tutvustavaid üritusi, jätkatakse fondi korrastamist. Pööratakse jätkuvalt tähelepanu koostööle

laste ja noortega, tihendatakse koostööd valla koolide ja lasteaedadega, korraldatakse lastele ja noortele huvipakkuvaid üritusi ja õpitubasid.

Rapla vald. Rapla Keskraamatukogus algab raamatukogu hoone renoveerimine ja mõningane ümberehitus.

2023. aasta on Rapla Keskraamatukogus juubeliaasta – 120 aastat tegevuse algusest. Sel puhul ilmub raamatukogu ajalooramat. Oktoobris on kavas juubeliüritused. Koostöös Raplamaa Mälukeskusega on plaanis ühised ettevõtmised (mälestuste kogumise kampaania, ühisüritused jmt).

Kavas on bussiekskursioon “Kirjanduslik Järvamaa”, et tutvuda Järvamaa kirjanikega ning kirjanduslike paikadega.

Tulemas on taas Raplamaa maakonna raamatukoguhoidjate suvelaager, mille üheks eesmärgiks on hoida ühtsustunnet.

Jätkuvad RVL ringid ning traditsioonilised ja lugejate poolt omaks võetud üritused ja ettevõtmised. Jätkatakse koostööd paikkondades olevate koolide, lasteaedade ja MTÜdega, toetatakse elukestvat õpet.

Jätkub üleliigse ja seisma jäänud kirjanduse mahakandmine ja selle taaskasutusele saatmine, kogude kohaviidastamine ja lugejatele tutvustamine erinevate (sotsiaal)meediakanalite ja ürituste kaudu.

Koostöös valla meediaspetsialistiga viiakse läbi rahulolu küsitlus raamatukogu kasutajate seas, sh selgitatakse välja koduteeninduse vajalikkus piirkondades, et vajadusel pakkuda teenust raamatukogu sõidukiga.

Koostajad: Tiina Talvet, Katrin Grichin, Ingrid Teder, Urve Ellandi, Kaja Tammar, Õie Paaslepp vallaraamatukogude aruannete põhjal.

Direktor

Õie Paaslepp

Allkirjastatud digitaalselt

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Kohila RK	5	172	1057.-
Kehtna VRK	9	400	1968.-
Märjamaa VRK	10	138	1970.-
Rapla vald	6	248	2930.-

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Ettekanded

Ingrid Teder (Rapla) - IX üleriigilisel lasteraamatukoguhoidjate päeval Tallinna keskraamatukogus 21.09.2022, ettekanne 200 lapse ja noore küsitluse kokkuvõtte põhjal “Minu unistuste raamatukogu”.

Õie Paaslepp (Rapla) - Rapla kultuuritöötajate RAKULKO kokkusaamistel andis ülevaateid Raplamaa Mälukeskuse tegevusest.

Õie Paaslepp, Jaana Tõnisson (Rapla) - Kuimetsas Raplamaa kultuuritöötajate koosolekul ülevaade Mälukeskuses tehtust ja tehti üleskutse koostööle.

Õie Paaslepp (Rapla) - Rapla Keskraamatukogu arengukava uuendamiseks toimus avalik arutelu.

Õie Paaslepp (Rapla) - Raplamaa Mälukeskuse tegevus 2022. aastal ja eelarve plaan 2023. aastaks Rapla Omavalitsuste Liidu täiskogu koosolekul.

Jaana Tõnisson (Rapla) - Kohila raamatukogus toimunud seminaril raamatukogu ja mälukeskuse tegevusest ettekanne „Raplamaa Mälukeskus“.

Jaana Tõnisson (Rapla) - XV teadus- ja erialaraamatukogude päeval ettekanne „Elame hetkes! Minevik ja tulevik pole olulised“.

Eleri Vilumets (Kuimetsa) - ettekanne maakonna raamatukoguhoidjate seminar-nõupidamisel Rapla keskraamatukogus, kus ta andis ülevaate korraldatud küsitluse „Sisekommunikatsioon ja info liikumine Rapla valla raamatukogudes“ tulemustest.

Esinemine

Katrin Grichin (Rapla) - raamatukogude aasta teatepulga üleandmine liikumisaastale Rapla Jõulumaal.

Kehtna Raamatukogu direktor andis mais Järvakandi Kultuurihallis ülevaate raamatu “Pisike puu” üleandmise tavast traditsioonilisel Kehtna valla Hõbelusika peol.

Ede Talistu (Märjamaa) - Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja kultuuriministeeriumi projekti „Pisike puu“ tutvustas kahel korral Märjamaa valla „Hõbelusika“ üritusel.

Marje Laev, Urve Nurmik, Ede Talistu (Märjamaa) - Harri Jõgisalu 100. sünniaastapäeva juubeliürituse läbi viimine ja näituste tutvustamised.

Ede Talistu (Märjamaa) - Märjamaa Valla Raamatukogu struktuuri, juhtimise, töökorralduse ja tegevuste tutvustamine Türi valla delegatsioonile.

Raadiointervjuu

Kehtna Raamatukogu direktor tutvustas aprillis Tre Raadios Kehtna valla raamatukogude tegemisi üleriigilisel raamatukogude aastal.

L. Ploomipuu (Kohia) osales koos lugeja M. Soomaaga Raplamaa Sõnumite krimikirjanduse podcastis.

https://sonumid.ee/2022/11/04/podcastkrimikirjandus/?fbclid=IwAR29Q_ixHJGxtEeA1whdOHUv6v4w11CRiOZ2qZM9krALP_io_8IuREysd8Bc

Ede Talistu (Märjamaa) - Raamatukogude aasta tutvustus Rapla TRE raadios.

Telesinemine

Mare Ülemaante (Vana-Vigala) - Raamatukogude aasta algusega seoses läks eetrisse Vana-Vigala hrk raamatukoguhoidja antud intervjuu Eesti Televisiooni kultuurisaatele „OP“.

Rapla KRK direktor koos Raplamaa Mälukeskuse spetsialistiga esinesid oktoobris ETV AK uudiste kultuuriprogrammis. ja Vikerraadios.

<https://rapla.treraadio.ee/uudised/21409/kuula-intervjuud-raplamaa-malukeskus-otsib-logo>

Giiditöö

Heidi Pregel (Purku) - Purku Koolimaja külastavatele gruppidele tutvustati Eesti Huumorimuuseumi, raamatukogu, kohalikku kultuurielu ja ajalugu.

Meili Andreller (Vana-Vigala) - Bussiekskursioonil „Kirjanduslik Raplamaa“ Vigala piirkonnaga seotud kirjanduslikku kultuuripärandi tutvustamine.

Helle Rehepapp (Teenuse) - Giiditeenus Teenuse mõisa arhitektuuri- ja ajaloo huvilistele külastajatele, sh tutvustatakse mõisahoones asuvat raamatukogu.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2022)
Kohila	LED valgustitele üleminek. Elektri- ja ehitustööd seoses raamatukogu õuealale laenutuskapi paigaldamisega. Puitpõrandate hooldus.
Hageri	Põranda vahetamine (veekahjustus). Kõigis ruumides vahetatud valgustid.
Rapla KRK	Lõpetati katuse ja akende vahetamine, tuulekodade renoveerimine
Kaiu haruraamatukogu	Alustati uue raamatukogu ehitustöödega, kuid seoses ehitaja pankrotiga jäid ehitustööd seisma. Aasta lõpul leiti uus ehitaja ja ehitustööd jätkusid.

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
-------------------------	---------------------	-----------------------

Rapla KRK koos harukogudega Rapla KRK	Jõuluhommik (18 korda) Muinasjutuõhtu (3 korda) Põhjamaade kirjanduse nädala ettelugemised hommikuhämaruses (11 korda) Üleriigiline pannkoogipäev “Lugemistund” koolides Nukitsa konkurss Raamatulaager Netikirjariini voorud+lõpetamine Suvelugemine Jõulumaa Lastepäev	304 145 230 49 65 302 31 234 99 199 435
Alu raamatukogu	Suur pannkoogipäev Kohtumine Rao Heidmetsaga Kaisukarupäev	22 5 11
Hagudi raamatukogu	Kohtumine animaator Rao Heidmetsaga Pannkoogipäev Alu raamatukogus Pannkoogipäev Hagudi lasteaias Suvelugemine Tiney Books 2022 miniraamatute kokkuvoltimine, lugemine, näitus	36 10 14 5 19
Juuru raamatukogu	Lasteraamatu päev lasteaiastega Kirjaoskusepäev Ettelugemispäeva näitemängu esitamine Ettelugemispäev koolis	22 17 10 22
Järlepa raamatukogu	Vabariigi aastapäev Emakeelepäev Emadepäev Džunglipäev Ettelugemispäev	20 16 18 14 14
Kaiu raamatukogu	Öölugemine ja „Suur koogitegu“ Ettelugemispäev Kaiu Lasteaias	29 38
Kuimetsa raamatukogu	Öölugemine	44
Purku raamatukogu	Emakeelepäev Koolivaheaeg raamatukogus (2)	10 14

	Teadmiste jaht	6
	Ettelugemispäev	11
	Jõuluhommik	10
Vahastu raamatukogu	Suur pannkoogipäev ja Öölugemine	29
	Ettelugemise päev	40
Kehtna valla raamatukogu koos harukogudega	Suvelugemise BINGO	58
	Nukitsa konkurss	90
Kehtna raamatukogu	Tiigri aasta töötoad	55
	Kohtumine Anu Laansaluga	65
Valtu haruraamatukogu	Kirjastus Lasteraamat MTÜ külaskäik	40
Lelle haruraamatukogu	Ööraamatukogu 1.-4. klass	18
Järvakandi haruraamatukogu	Lasteaia raamatunädal	26
	Emakeel meie keel	13
	Öö raamatukogus	20
	Hommikuhämaruse ettelugemine "Kui kohtad karu"	32
Ingliste haruraamatukogu	Jutuhommikud	34
Kohila ja Hageri raamatukogud		
	Kohtumised Mikä Keräneniga	75
	9. klasside orienterumismäng raamatukogus	72
	Suvine pannkoogipäev raamatukogus	20
	Suvelugemise BINGO	96
	Aardejaht raamatukogus	40
Hageri raamatukogu	Raamatukogude aasta avamise ettelugemised	23
	Suur pannkoogipäev	47
Märjamaa valla raamatukogud		
Märjamaa VRK	Tähistame emakeelepäeva kirjanik Liis Seinaga	48
	Helle jutuhommik 5x	60
	Lugemisisu programmi pidulik lõpetamine koos pannkoogipäevaga	26
	Suvelugemise BINGO pidulik lõpetamine Estonia teatris	41
	Kirjandustund raamatukogus "H. Jõgisalu 100" 7. kl	21
	Ena Metsa jutuhommik 4. klassidele	39

	Noorkotkaste öö raamatukogus	20
Kivi-Vigala Hrk	Jutuhommik "Loodus, minu kodu"	30
	Põhjamaade kirjandusnädala ettelugemine hommikuhämaruses	14
Vana-Vigala Hrk	O.Luts 135, L.Carroll 190 ja Kaisukaru sünnipäev	34
Varbola Hrk	Kohtumine lastekirjanik Liis Seinaga	20
Laukna Hrk	Ürituste sari erinevate riikide lastekirjandusest	42
Valgu Hrk	Aardejaht raamatukogus	16
	Ettelugemispäev(A. Pervik)	58

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

1. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

Teavikute tellimine ja järeltellimine toimuvad maakonna raamatukogude infolehe kaudu. Elektronkataloogi kirjade eest vastutab, liigitab ja märksõnastab keskraamatukogu komplekteerimisosakond. Uus hangitud teavik saab jooksvalt korrektse kirje, ESTERi kirjed tuleb enamasti kohandada, lisada Rapla Keskraamatukogu jaoks vajalikke märksõnu jne. Osade, näiteks võõrkeelsete teavikute või mängude kataloogimine toimubki Raplas, sest konkreetset eksemplari ei pruugi teistes raamatukogudes olla. Samuti täiendatakse ja parandatakse pidevalt vanemaid kirjeid – lisatakse puuduvad sisukirjeldused, kaanepildid, sisukorrad, originaalteoste pealkirjad, korrastatakse autorite andmebaasi, lisatakse või täpsustatakse sünni- ja surmadataumid, nimed jne. Komplekteerimises jälgitakse, et riigi toetus teavikute hankimiseks saaks sihipäraselt kasutatud. Maakonna seminaridel tutvustatakse raamatuid, nii kolleegide kui ka külaliste poolt, see aitab teha komplekteerimisel paremaid valikuid.

2. Rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine.

Täiendati RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi ning keskraamatukogu veebilehel olevaid koduloolisi andmekogusid. RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2022. aastal kokku 255 uut kirjet. Artikleid bibliografeeriti valikuliselt: eelistatult koduloo- ja ajalooteemalisi ning raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid viitega täistekstile Digaris. Kokku oli andmebaasis 2022. aasta lõpul 19709 artikli kirjet. Rapla raamatukogu veebilehel täiendati koduloolisi andmekogusid: 2022. aasta kodulooliste tähtpäevade kalendrit, Raplamaa kirjarahva nimestikku, uute kodulooväljaannete lühitutvustusi.

3. Rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine

Aasta alguses tehti analüüs statistilistest näitajatest ja tekstilistest aruannetest. Aasta lõpul maakonna raamatukogude seminaril räägiti aruandluse teemadel, selgitati statistiliste andmete esitamist. Raamatukogude siseveebis on üleval kogu aruandluseks vajalik materjal.

Oluline on igal aastal uuesti läbi arutada statistika ja aruandluse teemad. Vahel on muudatusi ning vaja mõnda nüanssi meelde tuletada. Keskraamatukogu töötajad annavad alati nõu ja abi, kui tekib küsimusi aruandluse koostamisel. Rapla maakonna aruande koostamiseks vaadatakse läbi ja analüüsitakse kõikide raamatukogude aruandeid.

4. Erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine

Korraldati 7 seminar-nõupidamist ja 1 õppesõit. Raamatututvustused aitavad raamatukogu töötajatel teha valikuid tellimiseks. Kirjastuste Varrak ja Tänapäev esindajad tutvustasid seminaridel oma raamatuid, kõneldes miks raamatud kirjastuse valikusse on võetud.

Ühised õppesõidud erinevatesse raamatukogudesse laiendavad silmaringi. Läbi maakonna raamatukoguhoidjate infolehe teavitatakse järjepidevalt maakonna raamatukoguhoidjaid mujal toimuvatest koolitustest ning teistest erialastest sündmustest. Erialane nõustamine on pea igapäevane tegevus: nõustatakse kogude korrastamise, RIKS andmebaasi, komplekteerimise küsimuste jne osas. Raamatukoguhoidaja lastetöö alal andis maakonna seminaridel edasi lastetööd puudutavat infot ja vajadusel suhtles individuaalselt.

Lastetöö spetsialist tegeles laste ja noorte lugemisprogrammide, Eesti Lastekirjanduse Keskuse info vahendamisega ja projektide koordineerimisega maakonna rahvaraamatukogudes (Netikirjariin, Suvelugemine, illustratsioonide konkurss “Mina näen nii 4“, Lugemisisu, üleriigiline pannkoogipäev, Nukitsa konkurss jne.).

5. Teatmebibliograafilise töö korraldamine

Raamatukogud viitavad oma veebilehtedel peale Rikswebi e-kataloogi ka teiste Eesti raamatukogude e-kataloogidele ja andmebaasidele, litsentsandmebaasile EBSCO, kirjandus- ja kultuuriloo andmekogudele. Samuti kajastatakse maakonna teiste kultuuriasutuste veebilehti ning muid kohalikku elu puudutavaid veebikeskkondi.

Läbi Rapla KRK veebilehe koduloo rubriigi on ligipääs raamatukogu kodulooliste materjalide kogule (digiteerituna mälestused Raplast, virtuaalnäitused jmt).